

genel

Afrika'da Yaşayan Müslüman Nüfusa İki Yüzyıllık Bir Bakış

Houssain Kettani*

On dört asır önce İslamiyet'in doğuşu, tarihte devasa bir olay olarak bala insanlığı etkileyemeye devam etmektedir. Yüzyıllardır araştırmacılar Müslümanların dünya yüzeyindeki dağılımları ve sayıları hakkında kafa yormaktadırlar. Bu makalenin amacı Afrika kıtasında yaşayan Müslüman Nüfusu hakkında günümüz siyasi sınırları içinde yirminci yüzyıldan başlayıp yirmi birinci yüzyıla kadar onar yıllık periyotlar halinde güvenilir veriler ortaya koymaktır (1320-1520 H). Müslüman nüfus ile ilgili bu bilgiler

diğer çalışma ve tartışmalara bir referans olması düşüncesiyle özetlenmiştir. Buradaki verilere göre, Afrika'da yaşayan Müslüman nüfus 1900 yılında 46 milyon yani %40,0'ten 2000 yılında 0.36 milyar yani %44.3'e ve 2020 yılında 0.59 milyar yani %43.8'e yükselmiştir. Yapılan tabminlere göre bu nüfus 2050 yılında 1,1 milyar yani %43'e ve 2100 yılında 2 milyar yani %44' ulaşacaktır.

213

1. Giriş ve Metot

On dört asır önce İslamiyet'in doğuşu, devasa bir olay olarak hala insanlık tarihini etkileyemeye devam etmektedir. Yüzlerce yıldır araştırmacılar dünyada İslamiyet'in doğuşu, genişlemesi ve Müslümanların dağılımı konularına kafa yormaktadırlar [JAN, KET, MAS, PEW]. İsmail İbn-i Kesir'in *Al-Bidaya ve Nihaya* başlıklı kitabı, on dördüncü yüzyıla kadar İslamiyet'in yayılış tarihini anlatmasına rağmen Müslüman nüfus hakkında bilgi vermemektedir. Yine de biz bu kitabı, her bir ülkeyle ilgili bazı nüfus oranları hakkında çıkarımlarda bulunmak için kullanacağız. Müslüman nüfus ile ilgili ilk dünya çapında çalışma 1897'de Hubert Jansen (1854 – 1917) tarafından yapılmıştır. Hubert Jansen'i diğerleri takip etmişlerdir örneğin; 1923'te Louis Massignon (1883 – 1962), 1986'da

(*) Prof. Dr., Bilgisayar Bilimleri Profesörü, Florida Politeknik Üniversitesi.

(**) İngilizceden Çeviren: Osman Yüksel Özdemir

Ali Kettani (1941 – 2001) ve 2009’da PEW Araştırma Merkezi. Bütün bu çalışmalar dünyadaki Müslüman nüfusun mevcut durumunu ve son on yıllardaki artışını hedef almışlardır. Tam tersine bu çalışmanın amacı, dünya çapında yaşayan Müslüman nüfusun, yedinci yüzyılın başlarında İslamiyet’in doğuşundan yirmi birinci yüzyılın sonuna kadar geçen bir sürede yayılışını, nüfus değişimlerini ve dağılımını da göz önüne alarak kapsamlı ve güvenilir bir veri sunmaktır.

Müslüman olmak demek yalnızca bir ve tek olan Allah’a ve Hz. Muhammed’in de onun peygamberi olduğuna inanmak demektir. Allah bizi yarattığı gibi, bütün bu kâinatı ve mahlûkatı da yaratmıştır. “Tanrı” ile “Allah” arasındaki fark şöyle izah edilebilir; bir insan tanrı olarak herhangi bir şeye tapınabilir ve o şey onun tanrısı olur, ancak İslamiyet’e göre Allah bizi ve kâinatı yaratan olarak tapınılacak tek gerçek varlıktır. Diğer bir deyişle, Müslüman bir kişi “Allah’tan başka ilah veya tanrı olmadığına ve Muhammed’in onu kulu ve resulü olduğuna” Arapçada “*La ilahe illallah, Muhammed ün resulullah*” şahitlik etmesidir. Müslümanlar, Hz. Muhammed’in Hz. Âdem’den başlayan ve H. Nuh’u, H. İbrahim’i, H. Musa’yı ve Hz. İsa’yı da içine alan bir peygamberlik zincirinin son halkası ve son peygamber olduğuna inanırlar.

Dünya Müslüman nüfusunun üçte birinin yaşadığı kıta olması Afrika’nın neden İslamiyet’in yayıldığı ikinci kıta olduğunu açıklamaktadır. Müslümanlar pagan Araplardan kaçmak için günümüzde Cibuti ve Eritre olarak bilinen bölgeden geçerek Etiyopya’ya ulaşmışlardır. Hz. Muhammed’in tavsiyelerine uyararak hicretten önce Recep ayının sekizinde veya Mayıs 614’te on altı Müslüman Habeşistan’a göç etmişler ve orada daha sonradan Müslüman olacak olan Kral Necaşi tarafından koruma görmüşlerdir. Aynı yıl içinde 101 Müslüman daha Habeşistan’a göç etmiştir. 7 Muharrem veya Mayıs 628 itibariyle bütün Habeşistan’a göç eden Müslümanlar Me-

dine’ye geri dönmüşler ancak sadece orada Müslümanlığı kabul eden yerli halk kalmıştır.

Hicri 20, miladi 641 yılında, Hz. Ömer’in halifeliği zamanında Müslümanlar Mısır’ı aldılar ve ertesi yıl da günümüzde Libya olarak bilinen topraklar ele geçirildi. Müslümanlar Hicri 27/Miladi 647’de, Üçüncü halife Osman bin Affan zamanında topraklarını Tunus’a doğru genişlettiler. Kuzey Afrika’nın fethi Emevi hanedanı zamanında da devam etti ve Hicri 61 / Miladi 680’de Cezayir ve ertesi yıl Fas İslam Devleti topraklarına dahil edildi. Fas’tan hareket eden Müslümanlar 711’de daha sonra Cebeli Tarık Boğazı olarak isimlendirilecek olan boğazı geçerek Avrupa’ya geçmişlerdir.

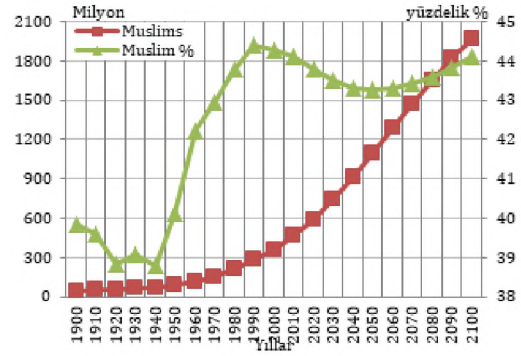
İslamiyet kıtanın geri kalan kısmında genellikle ticaret ve tebliğ yoluyla yayıldı. Dokuzuncu yüzyıl itibariyle Afrika boynuzu bölgesinde Müslüman sultanlıklar kurulmaya başladı ve on ikinci yüzyılda Müslüman Kilwa hanedanlığı Mozambik’e kadar yayılmıştı. İslamiyet, Kongo ve Malavi gibi daha içerilerdeki bölgelere ancak Zanzibar Sultanlığı zamanında on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında girebildi. Daha sonraları, on dokuzuncu yüzyılın sonraları ve yirminci yüzyılın başları itibariyle İngilizler Afrika’daki kolonilerine Hindistan’dan getirdikleri işçileri yerleştirdiler. İslamiyet onuncu yüzyılda Batı ve Orta Afrika’da ivme kazandı, özellikle Senegal nehri civarındaki Almovarid hareketi sayesinde bölgedeki krallar ve yöneticiler Müslüman oldular.

1900-2100 yılları arasındaki toplam Müslüman nüfusuna oranla onar yıllık aralıklarla Müslüman nüfus tahminleri Grafik 1’de verilmiştir. Buna göre Müslüman nüfus Afrika’da 1950 yılına kadar yavaş yavaş yükselirken, bu tarihten itibaren belirgin bir şekilde ve her çeyrek yüzyılda ikiye katlayarak büyümeye başlamıştır. Böylece, Müslümanların oranı 1980’de %45 seviyesine çıkmıştır ve bu şekilde %43 seviyelerinde kalması öngörülmektedir. Bunun nedeni Sahra Çölünün

güneyindeki bölgede gerçekleşen yüksek doğum oranıdır. Müslüman nüfus 1900'de 46 milyon yani %40.4'e, 2000 yılında 0.36 milyar yani %44.3'e, 2020'de 0.59 milyar yani %43.8'e yükselmiş ve 2050 yılında 1.1 milyar yani %43 ve 2100 yılında 2.0 milyar yani %44'e yükselmesi tahmin edilmektedir.

Dini bağlılığı esas alan resmi nüfus sayımları bu çalışmada en güvenilir kaynaklar olarak kabul edilmektedir. Sorulara cevap vermeyen veya vermeyi reddeden, kayıp gibi geçersiz olan bilgiler toplam nüfustan düşülüyor. Bazı nüfus sayımları cevap verenlerin yaşlarına göre dini bağlılık sayılarını farklı farklı belirlemişlerdir. Bazıları beş, on iki, on altı ve on sekiz şeklinde belirlenmiştir. Ne yazık ki ne bütün nüfus sayımları dini bağlılığı dikkate almakta ne de düzenli olarak yapılmaktadır. Bu nedenler bizim ikinci önemli kaynağımız din hakkında yapılan anketlerdir. Bu anketlerde yüz ile yüz bin arasında insanlarla yapılan mülakatlar yer almaktadır. Veriler daha sonra önyargı, hafife alma ve eğilim gibi etkenler dışarıda tutularak tartılır ve gerçekçi olmayan cevap vermeme ve cevap vermeyi reddetme gibi durumlar dışarıda bırakılır. Eğer herhangi bir resmi nüfus sayımı veya anket yoksa, nüfus sayımlarına yakın olarak elde edilmiş olan tahminlere bakılır. Toplam nüfus hakkındaki bu tahminler Birleşmiş Milletlerin 1950'den beri elde ettiği nüfus tahmin raporlarına (UNP) 1950'den öncesi içinse Angus Maddison'ın (1926-2010) (MAD) adı geçen bölgelerdeki tarihsel ekonomi verileri çalışmalarına dayandırılır.

Biz Afrika'yı beş bölgeye ayırdık. Her bölge için oluşturulan veriler ayrı bir bölümde ele alındı ve onar yıllık aralıklarla Müslüman nüfusun yüzdeler oranlarına göre düzenlendi. Bu bölgeler: Kuzey Afrika (ikinci bölüm), Batı Afrika (üçüncü bölüm), Doğu Afrika (dördüncü bölüm), Orta Afrika (beşinci bölüm) Güney Afrika (altıncı bölüm şeklindedir. Bütün kıta ile ilgili olarak bir özet ve sonuç kısmı ise yedinci bölümde ele alındı.

Grafik 1. Onar yıllık Müslüman nüfus tahminleri ve toplam Afrika 1900 – 2100 AD (1320 – 1520 H).nüfusu içindeki yüzdeler durumu

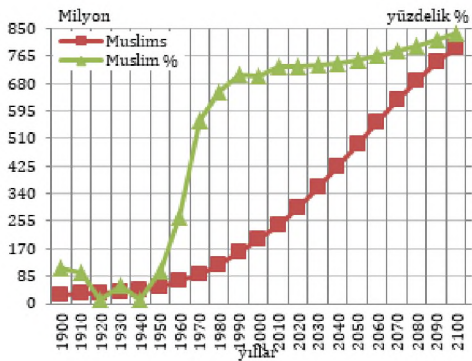
2. Kuzey Afrika Müslümanları

Bu bölge on ülkeden oluşmaktadır: Cezayir, Çad, Mısır, Libya, Mali, Moritanya, Nijer, Sudan ve Tunus. İslamiyet bu bölgeye Hicri 20 miladi MS 641'de Halife Ömer bin Hattap zamanında girmiştir. Hz. Peygamberin arkadaşlarından olan Amr bin Ass komutasındaki Müslüman askerler Mısır ve Libya'yı fethetmişlerdir. Daha sonra sırasıyla H27/M647'de Tunus, H51/M671 ya da H61/M680'de Cezayir, H62/M681 ile H89/M708 yılları arasında Fas fethedilmiştir. Bu bölgenin güney kısımlarına İslamiyet'in girişi batıda Almoravid hareketi sayesinde diğer yerlerde ticaret sayesinde on birinci yüzyılda gerçekleşmiştir. İslamiyet günümüzde Mali ve Nijer olarak bilinen topraklarda kurulmuş olan Songai imparatorluğu (1010) yöneticileri ile Çad gölü yakınlarında kurulmuş olan Kanem-Bornu yöneticilerinin (1085) İslamiyet'i seçmeleri neticesinde bölgede varlığını güçlendirmiştir.

1900-2100 yılları arasındaki toplam nüfusa oranla Müslüman nüfus tahminleri onar yıllık aralıklarla Grafik 2'de verilmiştir. Bu bize göstermektedir ki Müslüman nüfus bu bölgede 1950'ye kadar yavaş yükselmiştir. 1950'den sonra ise günümüze kadar daha hızlı yükselmeye devam etmiştir. Diğer taraftan Müslümanların oranı 1940'ta %87'den azken 1980'de %95 ve yüzyılın sonunda ise

%96 olmuştur. Sonuç olarak bu bölgedeki Müslüman nüfus 1900 yılında 28 milyon yani %88.3, 2000 yılında 0.20 milyar yani %95.3, 2020'de 0.30 milyar yani %95.6 olmuştur. 2050 yılında 0.40 milyar yani %96 ve 2100 yılında 0.79 milyar yani %97 olacağı tahmin edilmektedir.

1900-2100 yılları arasındaki Müslüman nüfusa ait veriler her bir ülke için tartışılmış ve onar yıllık tahminler Grafik 2'de özetlenmiştir.

216

Grafik 2. Onar yıllık Müslüman nüfus tahminleri ve toplam Kuzey Afrika 1900 – 2100 AD (1320 – 1520 H) nüfusu içindeki yüzdeler.

2.1 Cezayir: Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin toplam yüzölçümü 2,381,741 kilometrekare ve dünyanın en geniş toprak parçasına sahip onuncu ülkesi ve Afrika'nın en büyüğüdür. 1830'da Fransa tarafından Osmanlı imparatorluğundan ele geçirilmiş ve 1962'de bağımsızlığını kazanmıştır. Fransız işgali yavaş yavaş genişlemiş 1844'te Biskra Fransız askerleri tarafından alınmıştır. 1853'te Ouargla'nın ve 1873'te El Menia'nın işgaliyle bölgenin işgali tamamlanmıştır. Geri kalan topraklar Touat, Gourara, Tidikelt ve Hoggar 1901'de Fas'tan ele geçirilmiştir. İslamiyet Cezayir'e Hicri 51-61 Miladi 671-680 yılları arasında Emevi hanedanı kurucusu Muaviye bin Ebu Sufyan zamanında girmiştir. Müslüman ordularının komutanı ise Ebu Muhacir Dinar'dır.

Nüfus sayım istatistiklerine göre (DZH), Müslüman nüfus 1845'de 2 milyon ya da %95, 1851'de 2.3 milyon veya %94, 1856'da 2.3 milyon veya %93, 1861'de 2.7 milyon veya %93, 1866'da 2.7 milyon veya %91, 1872'de 2.1 milyon veya %88, 1876'da 2.5 milyon veya %88, 1881'de 2.8 milyon veya %87, 1886'da 3.3 milyon veya %88, 1891'de 3.6 milyon veya %87, 1901'de 4.1 milyon veya %87, 1926'da 4.5 milyon veya %87, 1911'de 4.7 milyon veya %86, 1921'de 4.9 veya %86, 1926'da 5.2 milyon veya %86, 1931'de 5.6 milyon veya %86, 1936'da 6.2 milyon %87, 1948'de 7.7 milyon veya %89, 1954'te 8.4 milyon veya %90, 1966'da 12 milyon veya %99'a olmuştur. Bağımsızlık sonrası yüzdeler artışı Yahudi nüfusun ve Avrupalı kolonicilerin ülkeyi terk etmesinden kaynaklanmaktadır. Dünya Değerler anketine (WVS) göre Müslüman nüfusun oranı 2002'de %100, 2014'te %99.50'dir. Böylece, Müslüman nüfusun sabitlendiğini varsayarsak, Müslüman nüfusun 2050'de 57 milyon, 2100 yılında 62 milyon olması öngörülebilir.

2.2 Çad: Çad Cumhuriyeti yüzölçümü 1,284,000 kilometrekaredir. 1900 yılında Fransa tarafından işgal edilmiş ve 1960'da ancak bağımsızlığını kazanabilmiştir. İslamiyet bu bölgeye on birinci yüzyılda Müslüman tüccarlar tarafından sokulmuştur. 1085'te Hummay ibni Abdul Celil tarafından Kanem-Bornu İmparatorluğunun Müslüman Sayfaya hanedanı 1097'ye kadar varlığını devam ettirmiştir. Bu olay, bölgede Müslümanlığın yaygınlaşmasını sağladığı gibi, her ne kadar bu hanedanlık 1389 yılına kadar devam ettiyse de daha sonraki yöneticiler de Müslümanlardan oluştu. 1921 yılı itibariyle ülkede yaşayan Müslüman nüfus 0.92 milyon veya toplam nüfusun %72.4'ü tahmin edilmektedir (MAS24), 1948'de 0.97 milyon veya %44.1 (MAS55). Daha sonraları yapılan nüfus sayımlarında ise 1964'te Müslüman nüfus 1.04 milyon veya %44.1'den (UN71), 1975'te 2.10 milyon veya %52'ye (SYB85 tahmini), 1993'te 3.34 milyon veya %53.9'a

(UN04), 2009'da 6.4 milyon veya %58.4'e (TD) yükselmiştir. Böylece, her on yılda Müslüman nüfusun yüzdelik anlamda iki puan yükseldiğini düşünecek olursak; 2050 yılında 22 milyon veya %66'ya ve 2100 yılında 47 milyon veya %76'ya çıkacağı öngörüsünde bulunulabilir.

2.3 Mısır: Mısır Arap Cumhuriyeti'nin yüzölçümü Asya kıtasında bulunan Sina bölgesiyle (59,570 km kare) birlikte 1,001,450 kilometrekaredir. 1882 yılında Osmanlı İmparatorluğundan işgal edilip ele geçirilen Mısır 1922'de bağımsızlığını kazanmıştır. H20/M641'de Halife Ömer bin Hattap zamanında Müslümanlar tarafından fethedilmiştir. Amr bin Ass komutasındaki Müslüman askerlerin kontrol altına aldığı bölge o tarihten sonra Müslümanların elinde kalmıştır.

Nüfus istatistiklerine göre (EG868,S-YB00,SYB10,SYB10,SYB20,SYB31,SYB50,UN56,EG60,UN71,UN83,UN04,IPUMS), Müslüman nüfus 1848'de 3.4 milyon veya %92.7, 1868'de 4.2 milyon veya %92.5, 1897'de 9 milyon veya %92, 1907'de 10.4 milyon veya %91.8, 1917'de 11.7 milyon veya %91.4, 1927'de 12.9 milyon veya %91, 1937'de 14.6 milyon veya %91.4, 1947'de 17.4 milyon veya %91.7, 1960'da 24.1 milyon veya %92.8, 1966'da 27.9 milyon veya %92.6, 1976'da 34.3 milyon veya %93.7, 1986'da 45.4 milyon veya %94.1, 1996'da 56 milyon veya %94.4, 2006'da 69 milyon veya %94.7 olmuştur. Buradan hareketle, Müslüman nüfusun her on yılda bir yüzdelik olarak bir çeyrek arttığı düşüncesiyle 2050 yılında 147 milyon veya %95.8 ve 2100 yılında 193 milyon veya %97 olacağını öngörebiliriz.

2.4 Libya: Libya'nın yüzölçümü 1,759,540 kilometrekaredir. 1911'de İtalya tarafından Osmanlı İmparatorluğundan ele geçirilmiş ve ikinci dünya savaşında İtalya'nın mağlup olması sonrasında 1943'te yönetimi Birleşmiş Milletlere geçmiştir. 1951'de bağımsızlığını kazanmıştır. Eskiden Cyrenaica (nüfusun üçte birine sahip olan ve 934,934

km kare yüzölçümü ile doğu bölgesi) ve Tripoli (batıda kalan topraklar olup 824,606 km kare alana sahip olup nüfusun üçte ikisine sahiptir) bölgelerinden oluşmaktaydı. Hicri 21 miladi 642'de Halife Ömer bin Hattap zamanında Müslümanlar tarafından fethedilmiştir. Amr bir Ass komutasındaki Müslüman askerler bölgeyi fethetmişler ve o tarihten bugüne bu bölgede Müslümanlık devam etmektedir.

Nüfus sayım istatistiklerine göre (SYB20,MAS20,MAS24,LY36, SYB50,UN71,UN79), 1911'de İtalyan işgali nedeniyle Müslüman nüfusta yarım milyon düşüş olmuş ve %95.8'e düşmüştür. 1921'de 0.8 milyon veya %94.7, 1931'de 0.6 milyon veya %90.5, 1936'da 0.7 milyon veya %88.7, 1938'de 0.8 milyon veya %85.9 olmuştur. İtalyanların bölgeden çekilmesi ile Müslüman nüfus artmaya başlamış ve 1948'de 1 milyon veya %93.3, 1964'te 1.5 milyon veya %97.2, 1973'te 2.1 milyon veya %97.81 olmuştur. Dünya Değerler İstatistiğine (WVS) göre 2013 yılında Müslüman nüfusun oranı %97.81'dir. Buradan hareketle oranın yerinde saydığını düşünerek 2050 yılında müslüman nüfusun sekiz milyon artacağını ancak, 2100 yılında da tekrar yedi milyona düşeceğini öngörebiliriz.

2.5 Mali: Mali'nin toplam yüzölçümü 1,240,192 km karedir. 1892'de Fransa tarafından işgal edilmiş ve 1960'ta bağımsızlığını kazanmıştır. 1958'de ülkenin adı önce Fransız Sudanı sonra Sudan Cumhuriyeti ve 1960'ta ise Mali olarak değişmiştir. İslamiyet bu bölgeye ticaret yoluyla onuncu yüzyılda yayılmıştır. 1010 tarihinde Songai İmparatorluğunun Za Hanedanından Kusoy Muslim Dam Müslümanlığı seçti ve ülkeyi 1008 ile 1020 yılları arasında yönetti. Bu hanedanlık Gao adı verilen ve Mali'nin doğusunda bulunan şehirde kurulmuştu.

Erken dönem nüfus tahminlerine göre Müslüman nüfus 1921'de 1.06 milyon veya %42.9, 1936'da 1.55 milyon veya %43.1, 1945'te 1.90 milyon veya %50.2,

1961'de 4.07 milyon veya %76.5 olmuştur (MAS24,ML936,MAS55, ROD). Nüfus ve Sağlık istatistiklerine (DHS) göre, müslümanların toplam nüfus içindeki yüzdeleri 1961'de %76.51, 1987'de %93.37, 1996'da %90.78, 2001'de %93.15, 2006'da %92.58, 2013'te %93.50 olmuştur. Dini bağlılığı ortaya koyan ilk nüfus sayımı 2009'da yapılmış ve buna göre Müslüman nüfus 13.8 milyona ulaşmış olduğu görülmüştür yani toplam nüfusun %95.1'i(ML09). Buradan hareketle Müslüman nüfusun her on yılda bir çeyrek yükseldiğini varsayarsak, 2050 yılında Müslümanlar 42 milyon veya %96.3 ve 2100 yılında 81 milyon veya %97.5 olması beklenebilir.

2.6 *Moritanya*: Moritanya İslam Cumhuriyetinin yüzölçümü 1.030,700 km karedir. 1900 yılında Fransa tarafından işgal edilen ülke 1960 yılında bağımsızlığını kazanmıştır. İslamiyet bu bölgeye Almoravid Hanedanlığını kuran Abdullah bin Yasin ve Ebu Bekir bin Ömer tarafından on birinci yüzyılda sokulmuştur. Bağımsızlıktan sonra nüfusun tamamı Müslüman olmuştur ve bu durum hala devam etmektedir. Bütün nüfusun Müslüman olduğu tezinden hareketle , 2050 yılında Müslümanların sayısı dokuz milyona, 2100 yılında ise on altı milyona çıkacağı beklenebilir.

2.7 *Fas*: Fas Krallığı batı sahra ile birlikte 712.550 km kare yüzölçümüne sahiptir. Fas hem İspanya hem de Fransa tarafından işgal edilmiş fakat Tangier bölgesi (583 km kare) 1912-1956 arasında uluslar arası bölge olarak kalmıştır. Fransa günümüz Fas'ının büyük bir bölümünü 1912-1956 yılları arasında işgal etmiştir. İspanya ise şu bölgeleri işgal etmiştir:

• 1912-1956 yılları arasında Kuzey sahili toplam yüzölçümü 19,617 km karedir. Perejil veya Laila adaları ki her ikisi de 1415'ten itibaren önce Portekiz sonra İspanya tarafından işgal edilmişlerdir. Melilla, Chafarinas, Fas sahilinden üç km uzakta olan bu adalar 1847'de, Alboran, Peñón de Vélez de la Gomera adaları 1559'da İspanya tarafın-

dan işgal edilmişlerdir. Peñón de Alhucemas, Tierra ve İsla de Mar adaları da işgal edilmiş ve toplam 31 km kare olan bu adalar Fas devleti tarafından geri verilmesi için talep edilmektedir.

• Sidi şehri yakınlarındaki Ifni 1,367 km kare, Agadir'dan 150 km güneydedir ve 1860 ile 1969 yılları arasında işgal altında kalmıştır.

• Cabo Juby veya Tarfaya şeridi 32,893 km karedir ve 1916 ile 1958 yılları arasında işgal altında kalmıştır. Atlantik okyanusundan Cezayir sınırına kadar uzanır ve batı sahra ile Draa nehrinin kuzeyindedir.

• İspanyol sahrası , daha sonraları batı sahra olarak bilinmektedir, iki bölgeden oluşmaktadır: Kuzeye doğru Sekia el Hamra 82.000 km kare ve güneyde Rio de Oro 184.000 km karedir. Batı Sahra 1884'te İspanya tarafından işgal edilmiş ve 1975'e kadar elinde kalmıştır. Yine de doğal olarak Fas'a bırakılmamış ve büyük bir kısmını elinde tutmaya devam etmiştir. Diğer yandan, Moritanya sınırına doğru uzanan 70,300 km karelik ve batı Sahranın %26.4'ünü kapsayan bölge Sahra Arap Demokratik Cumhuriyeti (SADR) olarak kendi özerkliğini ilan eden yönetimin elindedir fakat nüfusun büyük bir bölümü Cezayir'de yer alan ve başkent olarak ilan edilen Tindouf şehrinde yaşamaktadır. Sahra Arap Demokratik Cumhuriyeti (ADR) yaklaşık otuz ülke tarafından tanınmaktadır.

İslamiyet Fas'ın kuzeyine H62/M681 tarihinde İkinci Emevi Halifesi Yezid bin Muaviye zamanında girdi. Ukba bin Nafi komutasındaki Müslüman askerler bölgeyi fethettiler. Fas'ın geri kalan yukarı kısımları H89/ M708 tarihinde altıncı Emevi Halifesi Velid bin Abdülmelik bin Mervan zamanında fethedildi. O sırada Müslüman ordularının komutanı Musa bin Nusayir idi. Fas'ın güney kısımlarına ise İslamiyet Almoravid hanedanının kurucuları olan Abdullah bin Yasin ve Ebu Bekir bin Ömer zamanında on birinci yüzyılda yayıldı.

1910 yılında gayri Müslim nüfus 150,000 Yahudi ve 10,000 Hıristiyan olarak tahmin edilmekteydi. Toplam Müslüman nüfus ise 4.84 milyon yani %96.8 (SYB10) idi. Nüfus sayım istatistiklerine göre (MAH), Müslüman nüfus 1926'da 5.1 milyona veya %93.8'e, 1935'te 6.6 milyon veya %93.6'ya, 1952'de 8.6 milyon veya %91.9'a, 1960'ta 11.1 milyon veya %95.2'ye ve 1971'de 15.2 milyon veya %99.1'e yükselmiştir. Bağımsızlık sonrasında yüzdeler oranda görülen artış daha çok Yahudi, Hıristiyan nüfus ve Avrupalı kolonicilerin ülkeyi terk etmelerine bağlıdır. Afro-Barometre anketine (ABS) göre Müslüman nüfusun 2013'teki oranı %99.58 olmuştur. Müslüman nüfusun bu şekilde yerinde kalacağı tezinden hareketle, Müslüman nüfusun 2050 yılında 46 milyon, 2100 yılında ise 45 milyon olacağı varsayılabilir.

2.8 Nijer: Nijer Cumhuriyeti'nin yüzölçümü 1,267,000 km karedir. 1900-1922 yılları arasında Fransa tarafından işgal edilen ülke ancak 1960'ta bağımsızlığını kazanabilmiştir. İslamiyet bölgeye daha çok ticari faaliyetler neticesinde onuncu yüzyılda girmiştir. 1010 yılı itibarıyla Songhai İmparatorluğu'nun Zahanedanından gelen Kusoy Muslim Dam İslamiyeti seçmiştir. Bu hanedanlık günümüz Mali'sinin doğusunda yer alan Gao'ya dayanmaktadır. 1085'ten itibaren günümüz Nijer'inin doğu bölgeleri Kanem-Bornu imparatorluğundan Çad'ın batısında yer alan Kanem şehri merkez kabul eden Sayfawa Müslüman Hanedanlığı tarafından yönetilmiştir.

1921'de Müslüman nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 881,000 veya %81.3 olarak tahmin edilmiştir (MAS24). Nüfus sayım istatistiklerine göre (UN64, ROD, NE, UN) Müslüman nüfus 1960'ta 1.5 milyon veya %98.5, 1988'de 7.2 milyon veya %98.7, 2001'de 11 milyon veya %99.3, 2012'de 17 milyon veya %99.3 olmuştur. Aynı verilere göre (ABS) Müslüman nüfusun yüzdeler oranı 2013'te %98.50 ve 2015'te %99.75 olmuştur. Müslüman nüfusun oranının bu şekilde %99,3'te sabitleneceği düşüncesinden hare-

ketle, Müslüman nüfus 2050'de 68 milyon ve 2100 yılında 191 milyon olacağını ileri sürebiliriz.

2.9 Sudan: Sudan Cumhuriyeti'nin toplam yüzölçümü 1,886,086 km karedir. 1898'de İngiltere tarafından işgale uğramış ve İngiliz-Mısırı olarak bilinmiş ve daha sonra 1956'da bağımsızlığını kazanmıştır. Güney Sudan (toplam 619,745 km kare) 2011'e kadar kaldı. İslamiyet bu bölgeye Arabistan'dan ve Mısır'dan yedinci ve dokuzuncu yüzyıllar arasında gelen Müslüman göçmenler tarafından yayılmıştır. Dolayısıyla, Sırasıyla şu şehirler Müslümanların kontrolüne geçti: 1350'de Dongola (kuzey), Soba, 1504'te eski Nabibya Krallığının başkenti olan Alodia (Hartum'un hemen güneyinde), 1596'da Darfur, 1600'de Kordofan (güney).

1923'te yapılan istatistiğe göre (MAS24), toplam nüfus 2.8 milyon olup hepsi Müslüman'dır. 1993 yılında yapılan nüfus sayımı bugüne kadar dini bağlılığı içeren istatistiklere sahip tek nüfus sayımı olmuştur ve buna göre Müslüman nüfus 20.5 milyon olup toplam nüfusun %99.25'ine tekabül etmektedir. Böylece, Müslüman nüfusun toplam nüfus içindeki oranının bu şekilde kalacağı düşünüldüğünde 2050 yılında Müslümanların sayısının seksen milyona ve 2100 yılında ise 138 milyona çıkacağı tahmin edilebilir.

2.10 Tunus: Tunus cumhuriyeti 163,610 km kare yüzölçümüne sahiptir. 1881'de bölgeyi Fransızlar Osmanlı İmparatorluğundan alarak işgal ettiler ve Tunus 1956'da bağımsızlığını kazandı. İslamiyet buraya H27/M647'de Halife Osman bin Affan zamanında komutanlığını Abdullah bin Saad bin Ebu Sarh'ın yaptığı Müslüman ordularının bölgeyi fethiyle gelmiştir.

1877'de Müslüman nüfus tahminleri 1.43 milyon yani %95.3 (SYB80) iken 1895'te 1.62 milyon veya %95.3 olmuştur. Yapılan nüfus sayımlarına göre (TN911, TNH), msü-lüman nüfus 1911'de 1.7 milyon veya %89.7, 1921'de 1.9 milyon veya %88.3, 1926'da

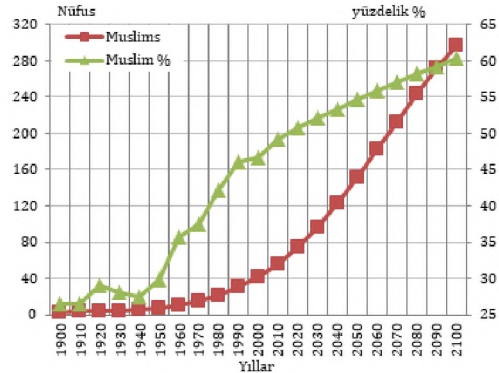
1.9 milyon veya %87.4, 1931'de 2.4 milyon veya %88.9, 1936'da 2.3 milyon veya %88.2, 1956'da 3.4 milyon veya %90.2, 1966'da 4.5 milyon veya %99.3 olmuştur. Bağımsızlık sonrasında görülen oransal yükselme daha çok Yahudi ve Avrupalı kolonicilerin ülkeyi terk etmelerine bağlıdır. Afro-Barometre anketine göre (ABS) 2015'te msülmanların oranı %99.75'tir. Bu durumda, bu oranın sabit kalacağını varsayarsak Tunus'ta yaşayan Müslüman nüfusun 2050 yılında 14 milyon ve 2100 yılında 13 milyon olacağını öngörebiliriz.

3. Batı Afrika'da Yaşayan Müslümanlar

Bu bölge toplam 12 ülkeden oluşmaktadır: Benin, Burkina Faso, Cabo Verde, Fildişi Sahili, Gambiya, Gana, Gine, Gine Bissau, Liberya, Senegal, Sierra Leone, ve Togo. İslamiyet bu topraklara onuncu yüzyılın sonlarında Müslüman tüccarlarla kurulan münasebetler sonucu yayılmıştır. Daha sonraları ise 1030'da Senegal'de kurulmuş olan Tekrur Krallığı'nın ve 1010'da Mali kurulan Songai Krallığı'nın ve 1040'ta Abdullah bin Yasin'in kurduğu Almoravid Hareketinin yöneticilerinin Müslüman olmalarıyla İslamiyet bölgedeki varlığını güçlendirmiştir. İslamiyet bölgede aman içinde gerek vaazlarla gerekse ticaret yoluyla yayılmaya devam etti.

1900-2100 yılları arası bölgedeki Müslüman nüfusun toplam nüfusa oranı onar yıllık aralarla Grafik 3'te verilmiştir. Buna göre 1970'e kadar Müslüman nüfusun artışı yavaş bir seyir takip etmiştir. Daha sonraları yükselmeye başlamış ve yüzyılın sonlarında her on yılda bir puan yükselmiştir. Buna göre, Müslüman nüfus 1900 yılında 3.1 milyon veya %26.6, 2000 yılında 41 milyon veya %46.7, 2020 yılında 75 milyon veya %50.7 olmuş ve öngörülere göre 2050'de 0.15 milyar veya %55 ve 2100 0.30 milyar %60 olacaktır. 1900-2100 yılları arasındaki Müslüman nüfusa ait veriler her bir ülke için tartışılmış ve onar yıllık tahminler Grafik 3'te özetlenmiştir.

3.1 Benin: Benin Cumhuriyeti 112,622 km kare yüzölçümüne sahiptir. 1872'de Fransa tarafından işgal edilmiş ve 1960'da bağımsızlığını yine Fransa'dan Dahomey Cumhuriyeti adıyla kazanmış fakat 1975'te adını Benin olarak değiştirmiştir. İslamiyet bu bölgeye on ördüncü yüzyılın ilk yıllarında girmiştir. Müslüman nüfusun 1910 yılındaki artışı 50,000 veya %7.6, 1921'de 70,000 veya %8.3, 1948'de 0.11 milyon veya %7.0 (SNH, MAS24, MAS55). Nüfus sayım istatistiklerine göre (ROD, UN04, BJ02, BJ13), 1961'de müslüman nüfus 0.15 milyon veya %13.6, 1992'de 1.01 milyon veya %20.7, 2002'de 1.65 milyon veya %24.4 ve 2013'te 2.77 milyon veya %27.7 olmuştur. Buradan hareketle, her on yılda iki puan arttığı gözönüne alınırsa müslüman nüfusun 2050 yılında dokuz milyon ve 2100 yılında ise 20 milyon olacağı öngörülebilir.

Grafik 3. 1900-2100 yılları arasında Batı Afrika'da yaşayan Müslüman nüfusun toplam nüfus içindeki onar yıllık aralarla oranını göstermektedir.

3.2 Burkina Faso: 274,200 km kare yüzölçümüne sahiptir. 1896'da Fransa tarafından işgal edilmiştir. 1960'da Fransa'dan bağımsızlığını Yukarı Volta adıyla kazanmış fakat daha sonra 1984'te adını Burkina Faso olarak değiştirmiştir. On beşinci yüzyılda kuzeyden gelen Müslüman tüccarlar sayesinde İslamiyet bölgeye girmiştir. 1900 yılı itibariyle Müslümanların nüfusu 30.000 veya %1.4 olduğu tahmin edilmektedir (IML). Müslüman nüfus yıllara göre şu şekilde değişiklik göstermiştir: 1910 yılında 250,000 veya %10.2,

1921 yılında 0,44 milyon veya %14.9, 1948 yılında 0.70 milyon veya %22.8, 1961 yılında 1.18 milyon veya %27.5, 1975'te iki katına çıkarak 2.03 milyon veya %36, 1985'te 3.58 milyon %45 (SNH,MAS24,MAS55,ROD,S-YB85,SYB90). Daha sonraki nüfus istatistikleri gösterdi ki Müslüman nüfus 1996'da 5.8 milyon yani %55.9, 2006'da 8,5 milyon yani %60.5 (UN, BF). Böylece, her on yılda Müslüman nüfusun bir puan yükseldiğinden hareketle 2050 yılında 28 milyon veya %65 ve 2100 yılında 57 milyon veya %70 olacağı öngörülebilir.

3.3 Cabo Verde: Cabo Verde Cumhuriyeti, Senegal ve Moritanya sahillerinin karşısında Atlas okyanusunda yaşayan bir ada halkıdır. 2013'te ismini Cape Verde olarak değiştirmiştir. 1456'da Portekizliler tarafından keşfedildiğinde Green Cape olarak isimlendirilmiş ve kimsenin yaşamadığı bir adaydı. 1975'te Portekiz'den bağımsızlığını kazanıncaya kadar bu ülkenin kontrolünde kalmıştır. 4.033 km kare yüzölçümüne sahip olup on ada ve beş adacıktan oluşmaktadır. En büyükleri Santiago (991 km kare) olup başkent Praia da bu adadadır. Nüfusun yarısından fazlası da burada yaşar. Santo Antao (779 km kare), Boavista (620 km kare), Fogo (476 km kare), Sao Nicolau (338 km kare), Maio (268 km kare), Sao Vicente (227 km kare), Sal (216 km kare), Brava (67 km kare), Santa Luzia (35 km kare), Raso (7 km kare).

İslamiyet bu adalara 1990'lı yıllarda Guinea Bissau, Senegal ve Nijerya'dan gelen Müslüman göçmenler sayesinde yayılmıştır. 1950 yılında yapılan nüfus sayımına göre Hıristiyan olmayan sadece beş kişi vardı. Müslüman nüfus 1990 yılında sıfırdan 2000 yılında 1,000 rakamına ulaşmıştır (UN56, CV90, PEW). Müslümanların kayıt altına alındığı ilk nüfus sayımı 2010 yılında yapılmış ve 491,683 olan toplam nüfusun 336,050'si on beş yaş ve üzeri olup bunun 6.008'i veya %79'u Müslümandır. Bölgede İslamiyet özellikle Müslüman ülkeler yapılan göç ve yerlilerin İslamiyet'i kabulü sonucu sürekli

yaygınlaşmaktadır. Buna göre, her on yılda Müslümanların oranı yüzde yirmi beş oranında artış gösterdiğine göre 2050 yılında 20,000 ve 2100 yılında 29,000 olma ihtimalinden söz edilebilir...

3.4 Fildişi Sabili: Fildişi Sahili Cumhuriyeti 332,463 km kare yüzölçümüne sahiptir. 1886'da Fransa Tarafından işgal edilmiş ve 1960'ta bağımsızlığını kazandı. İslamiyet on sekizinci yüzyıldan itibaren bölgeye ticaret sayesinde yaygınlaşmaya başladı. Dyula'dan gelen Müslüman tüccarlar kuzey bölgelerinde Müslüman topluluklar oluşturdu ve böylece bütün bölgenin Müslümanlaşmasını sağladılar.

Müslüman nüfus 1910'da 0.3 milyondan, 1925'te 0.2 milyona düşmüştür. Fakat 1957'den sonra 0.7 milyon veya %21.7 1965'te ise 0.9 milyon veya %23.5'e yükselmiştir (SNH,MAS55,CIH,SYB70). Bağımsızlıktan sonra yapılan nüfus sayımlarına göre 1975'te 2.2 milyon yani %33.3, 1988'de 4.2 milyon yani %38.7, 1998'de 5.9 milyon yani %38.7, 2014'te 9.7 milyon yani %42.9 (ROD, UN04, UN). Son nüfus sayımında toplam nüfusun içinde yabancıların sayısı 5.5 milyon oranı ise %24.2 olmuştur. Bu rakamın 4 milyon kadarı yani %72.7'si Müslüman'dır. Buna göre Fildişi sahillerinde yaşayan Müslüman nüfusun oranı %33.7 olmuştur. Her on yılda bir puan yükselen bir nüfus artışı olduğu göz önüne alınırsa 2050 yılında Müslümanların sayısı 24 milyon oranı ise %47, 2100 yılında 54 milyon veya %52 olması muhtemeldir.

3.5 Gambiya: Gambiya Cumhuriyeti 11,295 km kare yüzölçümüne sahip olmakla Afrika'nın en küçük ülkesi durumundadır. 1783'te İngiltere tarafından işgal edilmiş ve 1965'te bağımsızlığını kazanmıştır. İslamiyet bu bölgeye Fas'ın daha sonra başkenti olacak olan Marakeş'te kurulan Almoravid hanedanlığının kurucuları olan Abdullah bin Yasin ve Ebu Bekir bin Ömer zamanında 1050 yılında yayılmıştır.

Bölgede 1871'de yapılmış olan bir nüfus sayımına göre 14.190 olan toplam nüfusun içinde 5,717 Müslüman olduğu tespit edilmiştir (GB71). Daha sonra yapılan nüfus sayım istatistiklerine göre Müslüman nüfus 1911'de 0.12 milyon veya %82.9, 1963'te 0.27 milyon veya %85, 1983'te 0.60 milyon veya %95, 1993'te 0.99 milyon veya %95, 2003'te 1.30 milyon veya %95.7, 2013'te 1.78 milyon veya %96.1 olmuştur (GB11,G-M63,GM83,GM93,GM03,GM13). Böylece, Müslümanların nüfusun bu şekilde sabit kalacağından hareketle Müslümanların sayısının 2050 yılında dört milyona 2100 yılında ise yedi milyona çıkacağı öngörülebilir.

3.6 Gana: Gana Cumhuriyeti 238,533 km kare yüzölçümüne sahiptir. İngiliz kolonisi olan ve bugünkü Gana'nın neredeyse tamamını oluşturan Altın Sahili ile Togo bölgesinin birleştirilmesinden oluşturulmuştur. Altın Sahili 1874'te İngiltere tarafından işgal edilmiştir. Togo bölgesi ise 1916'da 1884'ten beri bölgeyi işgal etmiş olan Almanya'dan alınmıştır. Daha sonra Fransa ve İngiltere arasında ikiye bölünmüş Fransız bölgesinin adı bağımsızlıktan sonra Togo olarak kabul edilmiştir. Koloni Afrika'sında Gana 1957'de bağımsızlığını kazanan ilk ülke olmuştur.

İslamiyet en erken on dördüncü yüzyıl gibi bölgede ticaret sayesinde yaygınlaşmıştır. Müslüman nüfusa ait tahminler 1891'de 50.000, 1911'de ise 75.000 olmuştur (JAN,-MAS24). Daha sonra yapılan nüfus sayımlarında Müslüman nüfusun hep yükseldiğini görmekteyiz. 1931'de 0.05 milyon veya %1.6, 1948'de 0.18 milyon veya %4.0, 1960'da 0.81 milyon veya %12.1, 1984'te 1.85 milyon veya %15, 2000 yılında 3 milyon veya %15.9, 2010 yılında 4.35 milyon veya %17.6. Buradan hareketle, Müslüman nüfusun her on yılda bir puan arttığı düşünülürse, 2050 yılında on bir milyona, 2100 yılında ise yirmi bir milyona çıkacağı öngörülebilir.

3.7 Gine: Gine cumhuriyetinin yüzölçümü 245,857 km karedir. 1898'de Fran-

sa tarafından işgal edilmiş ve 1958'de yine Fransa'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Böylece Fransız Gine'si olan ismi de sadece Gine şeklinde değiştirilmiştir. İslamiyet bu topraklara Mali Krallığı sayesinde on dördüncü yüzyılda girmiştir. On yedinci yüzyıldan itibaren ise daha çok Kadiri Tarikatı'nın yaygınlaşması ve faaliyetleri neticesinde bölgede yayılmaya devam etmiştir. Erken dönem Müslüman nüfus istatistiklerine göre 1911'de Müslümanların sayısı 1.6 milyon yani %82.8, 1921'de 1.8 milyon yani %87.4'tür (MAS24,GNH). Daha sonra yapılan nüfus istatistiklerine göre 1983'te 4.2 milyon veya %86.8, 1996'da 6.2 milyon veya %86.8, 2014'te 9.4 milyon veya %89.10 olmuştur (ROD, UN). Buradan hareketle Müslüman nüfusu her on yılda bir puan oranında yükseldiği görüldüğünden 2050 yılında 25 milyon yani %93 ve 2100 yılında 47 milyon yani %98 olması muhtemeldir.

3.8 Gine Bissau: Gine Bissau Cumhuriyeti 36,125 km kare yüzölçümüne sahiptir. 1446'da Portekiz tarafından işgal edilmiş ve 1874'te yine Portekiz'den bağımsızlığını kazanmıştır. Böylece Portekiz Ginesi olan adını da başkent olan Bissau şehriden dolayı Gine Bissau olarak değiştirmiştir. İslamiyet on dördüncü yüzyılda Mali krallığını bölgeyi işgal etmesi sonrasında yayılmaya başlamıştır. Müslüman nüfus tahminlerine göre 1921'de 40,000 yani toplam nüfusun %18.6'sı oranındaydı. Daha sonra yapılan nüfus sayımlarına göre 1950'de 0.18 milyon veya %35.6, 1991'de 0.45 milyon veya %45.9, 2009'da 0.65 milyon veya %53.6 olmuştur (ROD, UN). Son yapılan nüfus sayımında 282,296 kişi toplam nüfusun dışında tutulmuştur din hanesi olmadığından dolayı. Buradan hareketle, Müslüman nüfus her on yılda iki puan yükseleceği varsayımı üzerinden 2050 yılında Müslümanların nüfusu iki milyonun üzerinde olacağı yani %62 ve 2100 yılında dört milyonu yani %72'yi geçeceği öngörülebilir.

3.8. Liberya: Liberya Cumhuriyeti 111,369 km kare yüzölçümüne sahiptir. 1847'de Amerika Birleşik Devletlerinden

kölelikten kurtularak özgür olan Amerikalılar tarafından kurulmuştur. İslamiyet bu bölgeye Mali Krallığı sayesinde on altıncı yüzyıldan itibaren yayılmaya başlamıştır. 1921 yılı itibariyle Müslüman nüfus 200.000 olarak tahmin edilmiştir yani toplam nüfusun %11.8'i (MAS55). Müslümanların çoğunlukta yaşadıkları gruplar Gola, Vai, Mandingo ve Mende'dir. Müslümanların toplam nüfusu 1961'de 0.11 milyon yani %10.9, 1974'te 0.18 milyon yani %12.3 olmuştur (ROD). Bu rakamlar etnik bağlılığa göre Müslümanların nüfusunu tahmin etmek için kullanılmıştır. Daha sonra yapılan nüfus sayımları göstermektedir ki 1984'de 0.29 milyon veya %13.8, 2008'de 0.42 milyon veya %12.2 (LR84, LR08). Müslümanların nüfusundaki bu düşüşün nedeni 1989 ile 1996 yılları 1999 ile 2003 yılları arasında yaşanan iç savaştır. Buradan hareketle Müslümanların nüfusunun sabit kaldığı görülmektedir ve buna göre 2050 yılında Müslüman nüfusun bir milyonu geçeceği ve 2100 yılında iki milyonun üzerinde olacağı tahmin edilebilir.

3.9 Senegal: Senegal Cumhuriyeti'nin yüzölçümü 196,722 km karedir. 1850 yılında Fransa tarafından işgal edilmiş ve 1960'ta bağımsızlığını kazanmıştır. Tekrar Kralı War Jabi'nin İslamiyeti kabul etmesiyle 1030'lu yıllarda İslamiyet bölgede yayılmaya başlamıştır. Bu krallık Senegal nehri etrafında ve ülkenin kuzeyinde kurulmuştur. War Jabi 1040 yılında vefat etmiştir. Bu tarihten itibaren İslamiyet Almoravid hanedanlığından Abdullah bin Yasin ve Yahya bin İbrahim'in çabalarıyla ve Moritanya'yı Senegal'den ayıran Senegal ırmağının denize döküldüğü yerdeki bir adada kurdukları yönetim sonucu yaygınlaşmıştır. Yüzlerce kişi bu liderleri takip etmişlerdir. War Jabi'nin oğlu Kral Labi İslamiyeti bölgede yaymaya devam etmiştir. Yerel liderlerin Müslümanlığı kabul etmesiyle Müslüman nüfusun sayısı gittikçe artmıştır. 1910'da Müslüman nüfus yarım milyon yani toplam nüfusun %44.6'sı olarak tahmin edilmekteydi (SNH).

1921'de 0.9 milyon veya %74.7 ve 1948'de 1.3 milyon yani %65.8 olmuştur.

Goree ve Saint Louis'in tespit ettiği nüfus istatistiklerine göre Müslüman nüfus 1835'te 13,730 yani %83.1 ve 1838'de 15,150 yani %84.4 olmuştur. Tam bir nüfus sayımı olmasa da 1904'te yapılan (SN904) sayıma göre toplam nüfus olan 502,389 rakamının 202,397'si Müslümanlardan oluşmaktadır. Bu sayı şu şekilde dağılmaktaydı:

• Saloum: 82,197 kişinin 48,785'i Müslüman yani %59.3.

• Doğu Baol: 75,954 kişinin 23,533'ü Müslüman yani %31.

• Batı Baol: 78,981 kişinin 58,084'ü Müslüman yani %73.5

• Serrer ve Lebou: 53,636 kişinin 15,569'u Müslüman Yani %29.

• Niani, Wouli, Tambakounda: 28,034 kişinin 11,761'i Müslüman yani %42.

Bağımsızlık sonrası yapılan nüfus sayımlarına bakacak olursak 1961'de Müslüman nüfusun 2.8 milyona çıktığı oran olarak da %89.7 olduğu, 1988'de 6.4 milyon veya %93.8 olduğu, 2002'de 9.5 milyon veya %95.7 olduğu, 2013'te 12.8 milyon veya %96 olduğu görülür (UN63, UN04, ROD, SN13). Böylece, Müslüman nüfusun on yıllık aralarla yüzde yirmi beş oranında yükseldiği görülecektir. Buna göre Müslüman nüfus 2050 yılında 33 milyon veya %97 ve 2100 yılında 64 milyon veya %98.3 olacağı öngörülebilir.

3.10 Sierra Leon: Sierra Leon Cumhuriyeti'nin yüzölçümü 71,740 km karedir. 1787'de İngiltere tarafından işgal edilmiş ve 1961'de bağımsızlığını yine İngiltere'den kazanmıştır. İslamiyet bu topraklara komşu Gine'den gelen vaizler tarafından on sekizinci yüzyılda yayılmaya başlamıştır. 1911'de yapılan tahminlere göre Müslümanların nüfusu yaklaşık yarım milyon yani %32.1'dir. 1963'de 0.8 milyon veya %35, 1985'te 2.1

milyon veya %60 olmuştur (MAS24, IML). 2004'te yapılan nüfus sayımına göre Müslümanların nüfusu 3.8 milyona yükseldiği görülmüş olup toplam nüfusa oranı ise %76.7 olmuştur (SL04). Nüfus ve sağlık istatistiklerine (DHS) göre, 2013'te Müslümanların oranı %79.09 olmuştur. Buradan hareketle, Müslümanların nüfusunun her on yılda bir puan yükseldiğini düşünürsek 2050 yılında 11 milyon yani %83'e 2100 yılında ise 15 milyona yani %88'e çıkması olasılığı vardır.

3.11. *Togo*: Togo Cumhuriyeti 56,785 km kare yüzölçümüne sahiptir. Togo toprakları 1884'te Almanya tarafından işgal edilmiş fakat daha sonra 1916'de İngiltere ve Fransa tarafından Almanlardan alınarak ikiye ayrılmıştır. Fransız bölgesi 1960'ta Fransa'dan bağımsızlığını kazanarak Togo adını almıştır. İslamiyet bu bölgeye ticaret sayesinde on dördüncü yüzyılda yayılmaya başlamıştır. 1914'te yapılan nüfus tahminlerine göre Müslümanların sayısı 30.000 yani toplam nüfusun %3'ü kadardır (MAS24, MAS55). Nüfus sayımlarına göre ise (UN79, TG81, TG10) 1970'te bu rakam 0.22 milyon veya %11.6'ya, 1981'de 0.33 milyon veya %12.2'ye, ve 2010'da 0.61 milyon veya %15.7'ye yükselmiştir. İslamiyet Togo'da çok hızlı bir şekilde yayılmaktadır. Bazı raporlara göre köyler topluca İslamiyet'e geçmektedirler. Buradan hareketle, Müslüman nüfusun her on yılda bir puan yükseleceğini varsayarsak Müslüman nüfus 2050 yılında üç milyon veya %20'ye, 2100 yılında ise altı milyon veya %25'e çıkması muhtemeldir.

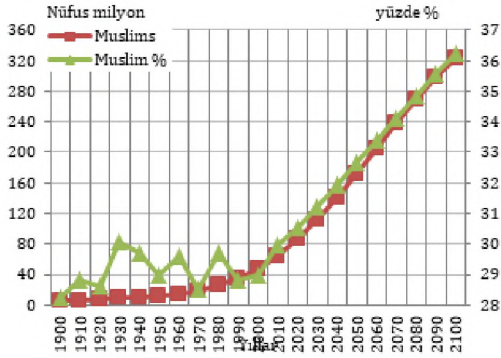
4. Doğu Afrika'da Yaşayan Müslümanlar

Bu bölge toplam yirmi farklı ülke ve bölgeden oluşmaktadır: Comoros, Cibuti, Eritre, Etiyopya, Kenya, Madagaskar, Mauritius, Mayotte, Reunion, Seychelles, Somali ve Tanzania. İslamiyet'in bu bölgeye ilk gelişi Hicretten 8 yıl önce, Miladi 614'te, Hz. peygamberin tavsiyesiyle Kureyş'in düşman-

lığından kaçan 60 kişilik bir Müslüman grubunun bugünkü Somali topraklarında kalan Cibuti'ye sınır olan Zeila limanına gelerek Etiyopya'nın o günkü kralı olan Necaşi'den sığınma talep etmeleriyle olmuştur. Aynı yıl içinde 101 Müslüman daha buraya gelmiş ve bölgede İslamiyet'i anlatmaya başlamışlardır. Hicri 8 miladi 630 yılında Müslümanların Mekke'yi fethetmeleri ve sonrasında İslamiyet'in bütün Arabistan yarım adasına yayılması sonrasında İslamiyet Doğu Afrika'da da tebliğ ve ticaret yoluyla yayılmaya devam etmiştir. İslamiyet'in Doğu Afrika kıyılarındaki adalara geliş ise daha çok on dokuzuncu yüzyılda İngilizler tarafından bu adalara işçi olarak getirilen Hindistanlı Müslümanlar sayesinde olmuştur.

Böylece, ticaret ve göç sayesinde İslamiyet bütün Doğu Afrika kıyısı boyunca kuzeyde Eritre'den güneyde Tanzania'ya ve içeride Etiyopya'ya kadar yayıldı. Sonuçta Cibuti'yi içine alan komşu ülkelerde birçok Müslüman sultanlıklar kuruldu: Shewa (896-1285), Ifat (1285-1415), Adal (1415-1555) ve diğerleri. 1806 itibarıyla bütün Doğu Afrika kıyısı Kuzey Mozambik'ten güney Somali'ye kadar güney Arabistan'da kurulmuş olan Umman Sultanlığının kontrolü altındaydı.

Grafik 4. 1900-2100 yılları arasında bu bölgedeki Müslüman nüfusu ve Müslümanların toplam nüfusa oranını göstermektedir. Bu grafiğe göre, bu bölgedeki Müslüman nüfus 1970'lere kadar yavaş bir seyirle yükselmektedir. Fakat bu tarihten sonra ve 20. Yüzyılın sonuna kadar önemli ölçüde bir yükseliş göze çarpmaktadır. 1900 yılında Müslüman nüfus 6 milyon veya %28.3 iken 2000 yılında 47 milyon veya %29, 2020 yılında 86 milyon veya %30.5 olmuştur. 2050 yılında 0.17 milyar veya %33 ve 2100 yılında 0.32 milyar veya %36 olma ihtimali mevcuttur. Her ülke için elde edilen veriler ayrı ayrı aşağıda tartışılmıştır. Bu bölgedeki toplam nüfus ve Müslüman nüfusun buna oranı her ülke için ayrı ayrı yüzdelik oranlarıyla birlikte ve onar yıllık periyotlar halinde verilmiştir.

Grafik 4. 1900-2100 yılları arasında Doğu Afrika'da yaşayan Müslüman nüfusun toplam nüfus içindeki oranı yıllık aralarla göstermektedir.

4.1 Comoros: Comoros Birliği 2,235 km kare yüzölçümüne sahip olup üç adadan oluşmaktadır bunlar: Njazidja (1,146 km kare), nüfusun yarısını barındırır ve Başkent Moroni buradadır, Nzwani (434 km kare) ve Mwali (290 km kare) ve sadece toplam nüfusun %62'sini barındırır. 1886'da Fransa tarafından işgal edilmiş olan bu adalar 1975'de bağımsızlıklarını kazanmışlardır. İslamiyet bu adalara Arabistandan gelen Müslüman tüccarlar sayesinde dokuzuncu yüzyıldan sonra yayılmaya başlamıştır. On birinci yüzyıl itibariyle Müslüman Kilwa sultanlığının hakimiyetine girmiştir. 1497'de Kilwa sultanlığı yıkılınca, Fransa tarafından işgal edilinceye kadar bu üç ada kendi başına sultanlıklar kurmuşlardır. Neredeyse nüfusun hepsi Müslümanlardan oluşmaktadır. 1966'ya kadar bu oran %100'dür (MAS24, SYB50, SYB70). 1980'de %99 (KET86, DOS). 2012'de yapılan Nüfus ve sağlık istatistiğine (DHS) göre 0.72 milyon veya toplam nüfusun %99.2'si Müslümanlardan oluşmaktadır. Buradan hareketle, bu oranın sabit kalacağı düşünülürse Müslümanların sayısı 2050 yılında 1.5 milyon ve 2100 yılında ise 2.2 milyon olması muhtemeldir.

4.2 Cibuti: Cibuti Cumhuriyetinin yüzölçümü 23,200 km karedir. 1897'de Fransa tarafından işgal edilmiş ve genellikle Fransız Somalisi şeklinde isimlendirilmiştir. 1958'de ismi Fransız toprağı Afar ve Issas olmuş ve 1977'de bağımsızlıktan hemen sonra Cibuti

adını almıştır. Neredeyse bütün nüfus Müslümanlardan oluşur. Müslümanların oranı yıllara göre 1946'da %97, 1917 ve 1960'ta %100, 2009'da %99 şeklinde değişiklik göstermiştir (JAN, MAS24, SYB50, KET86, DOS11). Gayri Müslim olan nüfus daha çok Avrupalı yabancılardan oluşur. 1960 ile 2009 yılları arası toplam nüfus on kat artmıştır. Müslüman nüfusun oranının bu şekilde %99'larda kalacağı düşünülürse, yirmi birinci Yüzyılın ikinci yarısında Müslümanların nüfusu 1.3 milyonu bulması muhtemeldir.

4.3 Eritre: Eritre devletinin yüzölçümü 117,600 km karedir. 1885'te İtalya tarafından Osmanlı İmparatorluğu'ndan ele geçirilmiştir. 1941'de bu sefer İngiltere tarafından İtalyanlardan alınan bölge 1952'de Etiyopya'nın bir parçası olarak bağımsızlığını kazanmıştır. 1991'de de Eritre devleti olarak bağımsız olmuştur. Nüfus sayım istatistiklerine göre (EJB, ER31), 1905'te Müslüman nüfus 0.15 milyon veya %55.4 ve 1931'de 0.31 milyon veya %52.3 olmuştur. Nüfus ve Sağlık İstatistiklerine (DHS) göre, 1995'te Müslüman nüfusun toplam nüfusa oranı %38.18 ve 2002 yılında %39.59'dur. Genellikle ülkenin ovalarında nüfusun büyük çoğunluğu Müslümanlardan oluşurken yüksek kesimlerde Hıristiyanlar yaşamaktadır. Böylece, Müslümanların toplam nüfusa oranlarının sabit kalacağı varsayılacak olursa Müslüman nüfusun 2050 yılında dört milyonu geçeceği 2100 yılında ise altı milyon olacağı öngörülebilir.

4.4 Etiyopya: Federal Etiyopya Demokratik Cumhuriyeti'nin yüzölçümü 1,104,300 km karedir. 1936 ile 1941 yılları arasında kısa bir süre İtalya tarafından işgal edilmiştir daha önceleri Habeşistan olarak bilinir. 1924'te yapılan bir tahmine göre Müslümanların nüfusu 3 milyon olarak tespit edilmiştir yani toplam nüfusun %37.5'i oranındadır (MAS24). Daha sonra yapılan nüfus sayımlarına göre ise Müslüman nüfus 1984'te 12.6 milyon veya %32.9, 1994'te 17 milyon veya %32.8, 2007'de 25 milyon veya %33.9 olmuştur (ET84, UN04, ET07). 1984'te

yapılan nüfus sayımı Tigray (2.2 milyon) ve Eritre (2.2 milyon) bölgelerinde yaşayan köylüleri dışarıda tutmuştur. 2007 yılında yapılan nüfus sayımına göre Tigray bölgesinde yaşayan köylülerin sadece %3'ü şehirli iken %8'i Müslüman'dır. Buna göre 1984 sayımında toplam nüfus içindeki Müslümanların oranının %31 olduğunu hesaplayabiliriz. Önümüzdeki yıllarda bu bölgede yaşayan Müslümanların sayısının her on yılda yaklaşık yarın puan yükseldiğini varsayarsak, Müslümanların nüfusu 2050 yılında 69 milyon veya %36, 2100 yılında ise 96 milyon veya %38.5 olacağı öngörülebilir.

4.5 *Kenya*: Kenya Cumhuriyeti 580.367 km kare alana sahiptir. 1888'de İngiltere tarafından işgal edilen bölge 1963'te bağımsızlığını kazanmıştır. Nüfus sayım istatistiklerine (KE48, UN71, ROD, KE09) göre Müslüman nüfus 1848'de 0.23 milyon yani %4.3, 1962'de 0.31 milyon yani %3.8, 1999'da 2.26 milyon yani %8 ve 2009 yılında 4.30 milyon yani %11.2 olmuştur. Buradan hareketle Müslümanların oranının her on yılda bir puan arttığı görülmekte olduğundan 2050 yılında Müslümanların sayısı on dört milyona yani %15 ve 2100 yılında 28 milyona yani %20'ye çıkacağı öngörülebilir.

4.6. *Madagaskar*: Madagaskar Cumhuriyetinin yüzölçümü 587,041 km karedir. Dünyanın dördüncü büyük adası konumdadır. 1883'te Fransa tarafından işgal edilmiştir ve 1960'da bağımsızlığını kazanmıştır. İslamiyet adanın kuzey bölgelerine Arabistan yarımadasından gelen Müslüman tüccarlar tarafından dokuzuncu yüzyıldan itibaren yayılmaya başlamıştır. Güney bölgelerine İslamiyet'in yayılışı ise daha çok Malezya'dan gelen göçmenler sayesinde olmuştur. 1887'de yapılan tahminlere göre Müslümanların nüfusu 70.000 veya %2, 1950'de 0.20 milyon veya %4.6, 1975'te 0.38 milyon veya %5 olmuştur. Nüfus ve Sağlık istatistiklerine (DHS) göre, 1992'de Müslümanların oranı %0.94, 1997'de %0.71, 2009'da %0.81 olmuştur. Böylece Müslüman nüfusun bundan sonraki seneler-

de de sabit kalacağı düşüncesinden hareketle 2050 yılında 0.4 milyon ve 2100 yılında 0.8 milyon olması muhtemeldir.

4.7 *Mauritius*: Mauritius Cumhuriyeti 2,040 km kare alan sahip Mauritius, Rodrigues, Agalega Archipelago ve St. Brandon Rocks olmak üzere adalardan oluşan bir ülkesidir. Ayrıca, balıkçılık yapan ve sürekli oturulmayan 16 küçük adacık da buraya bağlıdır. Agalega da Mauritius'un doğusunda iki adacıktan oluşmakta ve toplam 300 kişi yaşamaktadır. Rodrigues adası %3 nüfusa sahiptir. Mauritius 1507'de Portekiz tarafından işgal edilmiş ve on altıncı yüzyıl boyunca adaya hakim olmuştur. Adada ilk yerleşimler 1598'de Hollandalılar tarafından kurulmuş ve adaya ismi de Prens Maurice'e ithafen verilmiştir. 1710'da ada Hollandalılar tarafından terk edilmiş ve 1715'te Fransa tarafından işgal edilmiştir. 1810'da İngiltere adayı işgal etmiştir. İslamiyet buraya on sekizinci yüzyılın balarında Fransa tarafından getirilen Hintli Müslümanlar tarafından yayılmıştır. Adalar bağımsızlıklarını 1968'de İngiltere'den kazanmışlardır. İlk cami 1805'te inşa edilmiştir.

İngiltere'nin adayı işgal etmesinden sonra Hindistan'dan işçiler getirilmeye devam etmiştir. 1891 ve 1901'de yapılan nüfus sayımlarına göre sırasıyla %13 ve %16 oranında adada yaşayan Hintlilerin Müslüman olduğu görülmektedir. Etnik nüfus sayımı verilerine göre 1871'de adada yaşayan Hintlilerin %13 kadarı Müslümanlardan oluşmaktaydı. Buna göre, 1804'te Müslümanların sayısı 7,000 oranı %4.4, 1851'de 10.000 oranı %5.5 ve 1861'de 25,000 oranı ise %8.1 şeklindedir.

Nüfus sayı istatistiklerine göre (ROD, SYB00, GB01, GB11, UN56, UN63, UN73, UN04, MU) Müslüman nüfus 1871'de 42,000 veya %13.1, 1881'de 35,000 veya %9.8, 1891'de 34,000 veya %9.4, 1901'de 41,000 veya %10.9, 1911'de 39,000 veya %10.5 olmuştur. Daha sonraki yıllarda Müslüman nüfus artmaya devam etmiş ve 1921'de 45,000 veya %11.8, 1931'de 51,000

veya %12.6, 1962'de 0.11 milyon veya %16.2, 1972'de 0.14 milyon veya %16.6, 1990'da 0.17 milyon veya %16.3, 2000 yılında 0.20 milyon veya %16.7 ve 2011'de 0.21 milyon veya %17.3 olmuştur. Buradan hareketle Müslüman nüfusun her on yılda yarım puan arttığını düşünürsek, 2050 yılında iki milyonun üzerinde ve %19.5 ve 2100 yılında %22 olması muhtemeldir.

4.8. Mayotte: Burası 1843 yılında bir Fransız denizaşırı bölümü olarak işgal edilmiştir. Toplam 375 km kare alana sahip olup Mayotte, Mahore ve Pamanzi isimli üç büyük ve bir düzine küçük adadan oluşmaktadır. 1975'te Comoros Fransa'dan ayrılınca kadar Mayotte adası Comoros adalarının en güneyde ve dördüncü sırada olanıydı. Diğer Comoros adaları gibi İslamiyet buraya Arabistan'dan gelen tüccarlar sayesinde dokuzuncu yüzyılda yayılmıştır. On birinci yüzyılda Müslüman Kilwa Devletinin bir parçası olmuştur. 1497'de Kilwa Sultanlığının da düşmesiyle, Fransa tarafından işgal edilinceye kadar Mayotte kendi başına bir sultanlık olarak kalmıştır. Comoros adalarından ayrılmadan önce bütün nüfusun Müslüman olduğu tahmin edilmektedir. 2012 yılı itibarıyla bu oran %98.4 olmuştur (MAS24,SYB50,SYB70,PEW). Buradan hareketle Müslüman nüfusun sabit kalacağı düşünülürse 2050 yılında yarım milyon ve 2100 yılında ise 0.7 milyon olması muhtemeldir.

4.9 Reunion: Burası 1683'te Fransa'nın denizaşırı bölümü olarak işgal edilmiştir. Tek bir ada olarak toplam 2,512 km kare Alana sahiptir. Yerleşimin olmadığı bu ada Portekizliler tarafından keşfedildiğinde yüzyıllardır Araplar ve Afrikalılar tarafından bilinmekteydi. 1642'de Fransa tarafından işgal edilerek adı Bourbon adası olarak değiştirildi. Ancak 1665'te toplam nüfusun yirmi olduğu bir yerleşim söz konusu olmuş ve bu rakam 1704'te 734 kişiye çıkmıştır. 1792'de Marsilya ihtilalcıları ile Paris'teki ulusal korumaların güçlerini birleştirmelerinin şerefine 1793 adanın adı Reunion olarak değiştirildi. İslamiyet bu ada-

ya Gücerat Sultanlığı'ndan göçmen ve işçiler olarak gelen Müslümanlar sayesinde yayıldı. 1849'da Müslüman nüfus sıfırken 1897'de 204 kişi olmuş ve ilk cami inşa edilmiştir. 1926'da 3,000 veya %1.6, 1941'de 5,000 veya %2.3, 1982'de 14,000 veya %2.7, 1999'da 30,000 veya %4.3, ve 2010'da 50,000 veya %6.1 olmuştur (MAS24,MAS55,KET86,-PEW, RE). Böylece, Müslümanların nüfusunun her on yılda bir puan yükseldiğini görmekteyiz. Buna göre, Müslüman nüfus 2050 yılında 0.10 milyon veya %10, 2100 yılında ise 0.14 milyon veya %15 olması muhtemeldir.

4.10. Seyşel Adaları: Seyshelles Cumhuriyeti 455 km kare yüzölçümüne sahip olup 116 küçük adacıktan oluşmakta ve Hint Okyanusunun güneybatısına yayılmış bulunmaktadır. En büyük ada hem nüfusun %885'inin yaşadığı hem de başkent Viktorya'nın bulunduğu Mahe adasıdır. Aldabra, Praslin, Silhouette ve La Digue adaları da diğer büyük adalardır. BU adalar 1810'da İngiltere tarafından işgal edilmişler ve 1976'da bağımsızlıklarını kazanmışlardır. İslamiyet bu bölgeye on dokuzuncu yüzyılın ortalarında İngiltere tarafından Hindistan'dan getirilen sözleşmeli Müslüman Hintli işçiler sayesinde yayılmıştır. Nüfus istatistiklerine göre (GB71, GB01,-GB11,UN56,UN63,UN73,UN88,UN,SC), Müslüman nüfus 1871'de 15 kişi iken, 1901'de 64, 1911'de 93, 1960'ta 132, 1971'de 176, 1987'de 328, 1994'de 506, 2002'de 866, 2010'da 1459 kişi olmuştur. Buradan hareketle Müslüman nüfusun her on yılda sürekli bir artış gösterdiğini görüyoruz ve buna göre 2050 yılında 3,000 veya %3.2 ve 2100 yılında 4,000 veya %5.2 olması muhtemeldir.

4.11 Somali: Somali Federal Cumhuriyeti 637,657 km kare alana sahiptir. Günümüz Somali olarak bilinen topraklar İtalyan Somali topraklarının üçte ikisi ile İngiliz Somali topraklarının üçte birinden oluşmaktadır. Ülkenin bir bölümü 1888'de İtalya tarafından işgal edilirken diğer bölümü yine

1888'de İngiltere tarafından işgal edilmiştir. İngiltere'nin işgal ettiği bölge 1960'ta bağımsız olmuş ve İtalya'nın kontrolündeki Somali topraklarına katılmıştır. 1931'de İtalyanların yaptığı nüfus sayımına göre İtalya'nın kontrolündeki ve nüfusun üçte ikisini barındıran bölgede Müslümanların sayısı 1,018,412 ve toplam nüfus içindeki oranları ise %99.7 (ROD). Dini bağlılıkla ilgili başkaca bir istatistik söz konusu değildir. Ancak birçok kaynak nüfusun tamamının Müslüman olduğu yönünde görüş bildirir. 1991'de Somali hükümeti düştü ve ülke bir sivil savaşın içine girdi. Hâlihazırda eski İngiliz sömürgesi olan Somali toprakları Somali Cumhuriyeti adıyla bağımsızlıklarını ilan ettiler. Bağımsız olsalar da uluslar arası arena da henüz tanınmış değiller. Müslümanların toplam nüfusa oranlarının %99.7 civarında sabit kalacağı düşüncesinden hareketle 2020'de on altı milyon ve 2050'de 36 milyon ve 2100'de 79 milyon olması muhtemeldir.

228

4.12. *Tanzanya*: Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Mafia, Pemba, ve Zanzibar adaları ile birlikte 947,300 km kare alana sahiptir. Bu iki ada ve onların çevresindeki küçük adalar yarı otonom bölge olan Zanzibar'ı oluşturmaktadır. Ana kara 1884'te Almanya tarafından işgal edilmiş 1914-1919 yılları arasında İngiltere'nin işgaline uğramıştır. Ayrıca İngiltere 1919'da Zanzibar'ı da işgal etmiştir. 1920'de ana kara İngiltere tarafından Tanganyika olarak isimlendirilmiştir. Tanganyika 1961'de ve Zanzibar 1963'te İngiltere'den bağımsızlıklarını kazanmışlardır. 1964'te her iki bölgenin de isimlerinin ilk üç harfini alarak oluşturulan Tanzanya adıyla birleşmişlerdir. İslamiyet bu bölgeye Arabistan'dan gelen tüccarlar sayesinde yaklaşık 830'larda yayılmaya başlamıştır. Hemen ardından Ali bin Hasan 1508'de Portekizliler tarafından işgal edilinceye kadar sürecek olan Kilwa sultanlığını kurmuştur. On yedinci yüzyılın sonlarında Umman Sultanlığı'nın da yardımıyla Portekizliler bölgeden uzaklaştırılmıştır. 1698'de itibaren Umman Sultanlığı da bölgede hak

iddia etmeye başlamıştır. İngilizlerin de yardımıyla Umman Sultanlığı, Zanzibar'ı ayrı bir sultanlık olarak ilan etmiştir.

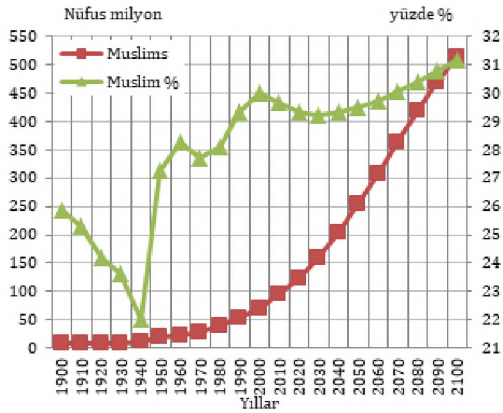
1921'de Müslüman nüfus toplam nüfusun 0.6 milyon olarak %14.3'ü kadar olduğu tahmin edilmektedir. Nüfus sayımlarına göre (TZH, TZ67) 1948'de Müslüman nüfus 2.1 milyon yani %27.5, 1957'de 3 milyon ve %33.2, ve 1967'de 3.4 milyon veya %28.6 olmuştur. Nüfus ve sağlık istatistiklerine göre (DHS) 1992'de Müslümanların oranı %32.5, 1999'da %36.60, 2005'te %30.13 olmuştur. Buradan hareketle, Müslüman nüfus her on yılda yarım puan artmış olduğu düşünülürse, 2050 yılında 46 milyon veya %35.5 ve 2100 yılında 109 milyon yani %36 olması muhtemeldir.

5. Orta Afrika'da Yaşayan Müslümanlar

Bu bölge toplam on iki ülkeden meydana gelmektedir: Burundi, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Kongo-Brazzaville, Kongo-Kinşasa, Ekvator Ginesi, Gabon, Rwanda, Sao Tome ve Princip, Güney Sudan ve Uganda. İslamiyet bu bölgeye on birinci yüzyılın sonlarında Müslüman tüccarlarla girilen ilişkiler sonrasında yayılmış ve daha sonra 1085'te Çad Gölü çevresinde kurulan Kanem-Bornu İmparatorluğunun yöneticilerini İslamiyet'i seçmeleriyle güçlenmiştir. On dokuzuncu yüzyıl boyunca İslamiyet yavaş yavaş doğu sahillerine doğru yayılmıştır. 1840'ta Tanganyika gölüne, 1852'de Uganda'ya, 1861'de Rwanda, Burundi ve Doğu Kongo'ya ulaşmıştır. Yirminci yüzyılın başlarında ticaret sayesinde İslamiyet Batı Afrika kıyılarına yayılmaya başlamıştır.

1900 ile 2100 yılları arasında bu bölgede yaşayan Müslümanların toplam nüfusa oranlarını gösteren Grafik 5 aşağıda verilmiştir. Buna göre, 1940 yılına kadar Müslüman nüfusun artış oranı yavaş olmuştur. Daha sonra yirminci yüzyılın sonlarına doğru bu oran artış yönünde hız kazanmıştır. Müslü-

man nüfus 1900 yılında 8.7 milyon veya %28, 2000 yılında 72 milyon veya %30, 2020 yılında 124 milyon veya %29.3 olmuştur. 2050 yılında 0.25 milyar veya %29.5 ve 2100 yılında 051 milyar veya %31 olması muhtemeldir. Her ülke için ayrı ayrı olan ilgili veriler aşağıda tartışılmış olup onar yıllık periyotlar halinde her bir ülkenin nüfusu ve toplam nüfusa oranı da grafik 5'te verilmiştir.

Grafik 5. 1900-2100 yılları arasında Orta Afrika'da yaşayan Müslüman nüfusun toplam nüfus içindeki onar yıllık aralarla oranını göstermektedir.

5.1. Burundi: Burundi Cumhuriyeti'nin yüzölçümü 27,830 km karedir. 1899'da Almanya tarafından işgal edilmiş ve 1916'da Belçikalılara kaybedilmiş ve ismi Ruanda-Urundi olmuş daha sonra Rwanda ve Burundi'ye dönüşmüştür. Her iki ülke de 1962'de ayrı devletler olarak Belçika'dan bağımsızlıklarını kazanmışlardır. İslamiyet buraya on dokuzuncu yüzyılda ticaret sayesinde yayılmıştır. 1861 itibariyle bu bölge Zanzibar Müslüman Sultanlığının egemenliği altındaydı. Müslüman nüfus 1934'te 8,220 veya %0.5, 1979'da 40,000 veya %1 olarak tahmin edilmiştir. Nüfus sayımlarına göre (UN04, UN), 1990'da Müslüman nüfus 84,000 veya %1.9'a ve 2008'de 201,000 veya %2.7'ye yükselmiştir. Bu verilerden hareketle Müslüman nüfusun her on yılda çeyrek puan yükseldiğini varsayarsak 2050 yılında bir milyon veya %3.8 ve 2100 yılında üç milyon veya %5 olması muhtemeldir.

5.2 Kamerun: Kamerun Cumhuriyeti 475.440 km karedir. 1961'de Fransız Kamerunu ile İngiltere Kamerun birleşerek bugünkü Kamerunu oluşturmuşlardır. 1884'de Almanya tarafından işgal edilmiş ve ardından 1919'da Fransa ki bugünkü Kamerunun çoğunluğunu oluşturmaktadır ile İngiltere Kamerunu olarak paylaşılmıştır. İslamiyet bu topraklara 1097'ye kadar hüküm süren ve Sayfawa Müslüman hanedanlığının kurucusu olan Kanem-Bornu imparatorluğunun kralı Hummay bin Abdulcelil zamanında 1085'te yayılmıştır. Bu hanedanlık Çad'ın batısında Kanem'de kurulmuş ve 1389'a kadar varlığını sürdürmüştür. 1921'de Müslüman nüfus 500,000 olarak tespit edilmiştir yani %23.8. Nüfus sayımlarına göre (MAS24), Müslüman nüfus 1953'te 0.34 milyon veya %23.5'ten 2005'te 3.7 milyon veya %20.9'a yükselmiştir. Buradan hareketle Müslüman nüfusun bu şekilde sabit kalacağı düşünülürse, 2050 yılında on milyon 2100 yılında ise 19 milyon olması muhtemeldir.

5.3 Orta Afrika Cumhuriyeti: 622,984 km kare yüz ölçümüne sahiptir. 1889'da Fransa tarafından işgal edilmiş ve yine 1960'ta Fransa'dan alarak Ubangi-Sahir olan adını Orta Afrika Cumhuriyeti olarak değiştirmiştir. İslamiyet on dokuzuncu yüzyılın başlarında bölgeye ticaret sayesinde yayılmaya başlamıştır. Müslümanların nüfusu 1960'da 16,000 veya %2.5, 2003'te 318,000 veya %10.3 olmuştur ve büyük çoğunluğu ülkenin kuzeyinde yaşamamaktaydılar (MAS24, MAS55, ROD, CF). Buradan hareketle, Müslüman nüfusun 2050 yılında 1.3 milyona yani %15 ve 2100 yılında üç milyona yani %20 çıkması muhtemeldir.

5.4 Kongo-Brazzaville: Kongo Cumhuriyeti başkent Brazzaville ile birlikte toplam 342,000 km kare yüz ölçümüne sahiptir. 1886'da Fransa tarafından işgal edilmiş ve yine 1960'ta bağımsızlığını Fransa'dan almıştır. İslamiyet buraya on dokuzuncu yüzyılın ortalarında kuzey Afrika'dan gelen Müslüman tüccarlar ve yirminci yüzyılın başlarında

Batı Afrika'dan gelen göçmenler sayesinde yayılmıştır. Müslüman nüfusa ait tahminlere göre 1922'de 2000 veya %0.3, 1961'de 5,000 veya %0.8, 1984'te 37,000 veya %1.9 olmuştur (MAS24,EWY70,SYB80,KET86). 2007'de yapılan nüfus sayımına göre 60,000 kişi veya toplam nüfusun %1.6'sı Müslümanlardan oluşmaktaydı. Nüfus ve sağlık istatistiklerine göre (DHS), Müslümanların oranı 2005'te %1.61, 2009'da %1.25 ve 2012'de %2.39 olmuştur. Bu verilerden hareketle, Müslüman nüfusun önümüzdeki yıllarda da yükselmeye devam edeceği göz önüne alınır, 2050 yılında yarım milyon veya %4.5 ve 2100 yılında ise iki milyon veya %7 olması muhtemeldir.

5.5 Kongo-Kinşasa: Başkenti Kinshasa olan demokratik Kongo cumhuriyeti toplam 2,344,858 kilometrekarelik bir alana sahiptir. Belçikalılar tarafından 1885'te işgal edilmiştir ve Bağımsız Kongo Eyaleti olarak isimlendirilmiştir. Sonra Belçikalı koloniciler tarafından 1908 yılında Belçika Kongosu olarak yeniden isimlendirildi ve 1960'ta bağımsızlığını kazandı. 1965 ile 1997 yılları arasında bu ülkenin adı Zaire idi. İslamiyet bu bölgeye on dokuzuncu yüzyılda ticaret sayesinde girdi. 1861'de Kindu şehrinin de yer aldığı doğu bölümü Müslüman Zanzibar Sultanlığı'nın yönetimi altındaydı. 1920 itibarıyla Müslüman nüfusun 1000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Nüfus sayımlarına göre, 1957'de 77,600 veya %0.6 ve 1984'te 415,000 veya %1.4 olmuştur. Nüfus ve sağlık istatistiklerine göre 2007'de Müslümanların oranı %1.49 ve 2014'te %1.33 olmuştur. Buradan hareketle Müslüman nüfus oranının bu şekilde sabit kalacağını düşünürsek, 2050 yılında üç milyon ve 2100 yılında altı milyon olması muhtemeldir.

5.6. Ekvator Ginesi: Ekvator Ginesi Cumhuriyeti yerleşim olan beş adacık ile birlikte 28,051 km kare alan sahiptir. Bunlar: başkent Malabo'nun da olduğu Bioko, Annobon, Corisco, Great Elobey ve Small Elobey'dir. 1844'te İspanya tarafından işgal

edilmiş ve 1968'de yine İspanyadan bağımsızlığını kazanmıştır. İslamiyet bu bölgeye yirminci yüzyılın başlarında yayılmaya başlamış ve 1985'de Müslümanlar 1,000 kişi kadardır. 2011 'de yapılan bir istatistik ise Müslümanların oranını %3.69 olarak vermiştir. Bu bölgeye Müslümanlar genellikle Kemarun ve Nijerya'dan gelmişlerdir. Böylece, Müslüman nüfusun her on yılda yarım puan yükseldiği düşünülürse 2050 yılında 0.2 milyon ve 2100 yılında ise 0.4 milyon olması muhtemeldir.

5.7 Gabon: Gabon Cumhuriyeti 267,667 km kare bir alana sahiptir. 1885'te Fransa tarafından işgal edilmiş ve 1960'ta bağımsızlığını kazanmıştır. 1967'de Albert-Bernard Bongo Cumhurbaşkanı olmuştur ve 1973 İslamiyet'i kabul ederek adını Ömer Bongo olarak değiştirmiştir. 2009'da ölüncüye kadar Gabon devlet başkanlığını sürdürmüştür. Ardından oğlu Ali Bongo devlet başkanı olmuştur. İslamiyet bu bölgeye Batı Afrika'dan gelen tüccarlar sayesinde yirminci yüzyılın başlarında yayılmıştır. 1922 itibarıyla başkent Libreville'de yaşayan sadece elli Müslüman olduğu tahmin edilmektedir. 1970'te 2000 kişinin, 1982'de 67,000 kişinin ve 1993'te 0.12 milyon kişinin yani toplam nüfusun %12'sinin Müslüman olduğuna dair tahminler vardır. Yapılan nüfus ve sağlık istatistiklerine göre Müslüman nüfusun (DHS), 2003'te 0.14 milyon ve 2013'te %0.18 milyon yani %10.9 olduğu görülmektedir. Gabon'da yaşayan Müslümanların büyük çoğunluğu Batı Afrika'dan gelen göçmenlerdir. Böylece, önümüzdeki onar yıllık periyotlarda da Müslüman nüfusun bir puan artacağı düşünülürse, 2050 yılında yarım milyon ve 2100 yılında bir milyon olması muhtemeldir.

5.8. Nijerya: Nijerya Federal Cumhuriyeti 923,768 km kare bir alana sahip olmakla Afrika'nın en kalabalık ülkesi durumundadır. 1885'te İngiltere tarafından işgal edilmiş ve 1960'ta bağımsızlığını kazanmıştır. İslamiyet bu bölgeye kuzeyden gelen Songhai İmparatorluğunun Za hanedanından kral Kusoy Muslim Dam'ın 1010'da Müslüman olmasıy-

la başlayan süreçte yayılmıştır. Aynı şekilde Kuzeybatıda 1085'te Hummay bin Abdulcelil tarafından kurulan Sayfawa Müslüman Hanedanlığı sayesinde yayılmıştır. Nijerya'nın kuzeyinde yaşayan halkın büyük çoğunluğu Müslümandır. 1911'de yapılan tahminlere göre Müslüman nüfus sekiz milyon olup toplam nüfusun %47.2'sine tekabül etmekteydi. Daha sonra yapılan nüfus sayımlarına göre Müslüman nüfus 1953'te 27 milyon, 1963'te 26 milyon olmuştur. Nüfus ve sağlık istatistiklerine (DHS) göre, Müslümanların toplam nüfusa oranları 1990'da %47.53, 1999'da %44.42, 2003'te %50.43, 2008'de %44.73, 2013'te %51.80 olmuştur. Buradan hareketle, Müslüman nüfusun her on yılda bir çeyrek artacağı düşünülürse, 2050 yılında 0.22 milyar yani %52.8 ve 2100 yılında 0.43 milyar veya %54 olması muhtemeldir.

5.9 Rwanda: Rwanda Cumhuriyeti 26,338 km kare yüz ölçümüne sahiptir. 1900 yılında Almanya tarafından işgal edilmiş, 1916 yılında Belçika'ya kaptırılmış ve Rwanda ve Burundi devletlerinin atası olan Ruanda-Urundi devletinin bir parçası olmuştur. Her iki ülke de 1962'de bağımsızlıklarını Belçika'dan almışlardır. İslamiyet bu bölgeye on dokuzuncu yüzyılda ticaret sayesinde yayılmıştır. 1861 itibarıyla bu bölge Müslüman Zanzibar Sultanlığı'nın kontrolü altındaydı. Nüfus sayımlarına göre (UN79,UN83,ROD,RW02,RW12), 1970'te Müslüman nüfus 302,000 kişiden yani %8.5'ten 1978'de 40,000 yani %0.8'e düşmüştür. Bunun temel nedeni, 1972 ve 1973 yılları arasında Tutsi ve Hutu kabileleri arasında yaşanan çatışmalardır. Ardından 1973 ortalarında askeri darbe yaşanmıştır. Daha sonraları Müslüman nüfus tekrar artmaya başlamış ve 1991'de 87,000, 2002'de 145,000, 2012'de 211,000 olmuştur. Buradan hareketle bu ülkedeki Müslüman nüfusun 2050 yılında 0.6 milyon veya %2.8 ve 2100 yılında bir milyon veya %3.8 olması muhtemeldir.

5.10 Sao Tome ve Prinsip: Sao Tome ve Prinsip demokratik Cumhuriyeti toprakları

1470'te Portekizliler tarafından keşfedildiğinde yerleşim söz konusu değildi. Portekizliler 1493'te Sao Tome'yi ve 1500'de Prinsip'i işgal ettiler. BU adalar bağımsızlıklarını 1975'te yine Portekizden aldılar. Ülkenin toplam yüz ölçümü 1,001 km karedir ve iki büyük ada olan başkent de bulunduğu Sao Tome ile daha küçük olan Prinsip ile altı küçük adadan oluşmaktadır. Nüfusun %95'i Saotome'de yaşamaktadır. İslamiyet bu topraklara Kamerun ve Nijerya'dan gelen göçmenler sayesinde yayılmıştır. Nüfus istatistiklerine göre 1970'te hiç Müslüman yokken, 1991'de 51 kişi yaşamaya başlamıştır. 2009'da yapılan sayıma göre bu rakam 54'e yükselmiştir. Böylece, Müslümanların sayısının bu şekilde sabit kalacağı düşünülürse yirmibirinci yüzyılın geri kalanında Müslüman nüfusun 250 kişinin altında kalacağı öngörülebilir.

5.11 Uganda: Uganda Cumhuriyeti 241,038 km kare alana sahiptir. 1888'de İngiltere tarafından işgal edilmiş ve 1962'de bağımsızlığını kazanmıştır. İslamiyet buraya Zanzibar'dan gelen Müslüman tüccarlar sayesinde 1852'de yayılmaya başlamıştır. Hemen ardından Kral Muteesa 1880'de İslamiyet kabul ederek devlet dini olarak ilan etmiştir. Kendisi 1856 ile 1884 yılları arasında Buganda Krallığı'nın kralıydı. Yapılan tahminlere göre 1850 yılında bu bölgede hiç Müslüman yaşamamaktaydı. 1911'de 50,000, 1921'de 98,000 Müslüman yaşamaya başlamıştır. Nüfus sayımlarına göre (ROD,UN63,UN04,UN,UG), Müslüman nüfus 1931'de 0.12 milyon veya %3.5, 1959'da 0.4 milyon veya %5.5, 1991'de 1.8 milyon veya %10.6, 2002'de 3 milyon veya %12.1, 2014'te 4.7 milyon veya %13.7 olmuştur. Buradan hareketle, Müslüman nüfusun her on yılda bir puan yükseldiği düşünülürse, 2050 yılında 18 milyon veya %17 ve 2100 yılında 47 milyon veya %22 olması muhtemeldir.

6. Güney Afrika'da Yaşayan Müslümanlar

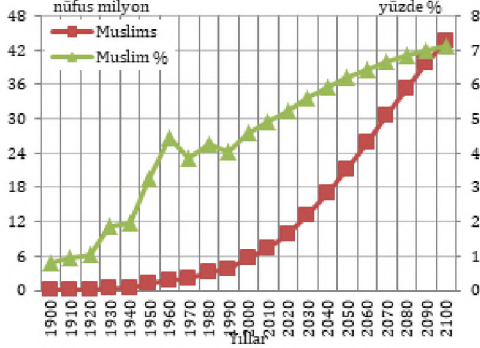
Bu bölge on bir ülke ve yönetimden oluşmaktadır: Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Mozambik, Namibya, Saint Helena, Güney Afrika, Swaziland, Zambiya ve Zimbabve. İslamiyet kıtanın bu bölgesine 1140'ta kuzeyde kurulmuş olan Kilwa Sultanlığı sayesinde girmiştir. 1652'de Hollanda'nın Güney Afrikayı işgal etmesiyle birlikte Java'da bulunan Müslümanlar da buraya sürgün edilmişler ve bu sayede bölgede Müslüman nüfus artmıştır. İslamiyet daha sonraki zamanlarda Müslüman Zanzibar Sultanlığı sayesinde doğu yönünde ve İngilizlerin bölgeye gelmeleri sonucu Hindistan getirdikleri Müslüman işçiler sayesinde de güney yönünde yayılmıştır. İslamiyet batı bölgelerine ise batı Afrika'dan gelen göçmenler sayesinde yayılmıştır.

olması beklenmektedir. Bu bölgedeki her ülke için oluşturulan veriler aşağıda tartışılmıştır. 1900-2100 yılları arasında Müslümanların sayıları ve toplam nüfusa oranları onar yıllık periyotlarla Grafik 6'da verilmiştir.

6.1. Angola: Angola Cumhuriyeti toplam 1,246,700 km kare yüz ölçümüne sahiptir. 1483'te Portekiz tarafından işgal edilmiş ve 1975'te bağımsızlığını kazanmıştır. İslamiyet bu bölgeye yirminci yüzyılın ortalarından Batı Afrika'dan gelen göçmenler tarafından yayılmıştır. Müslüman nüfus 20. Yüzyıl boyunca yavaş bir seyir takip etmiş fakat 21. Yüzyılın başlarında büyük bir artış göstermiştir. Yapılan nüfus sayımlarına göre Müslüman nüfus 1950'de sadece on bir iken 2014'te 100,000 veya %0.4 olmuştur. Buradan hareketle son on yıllardaki artış da göz önüne alınırsa Müslüman nüfusun 2050 yılında 0.6 milyon veya %0.8 ve 2100 yılında iki milyon veya %1.3 olması muhtemeldir.

6.2 Botswana: Botswana Cumhuriyeti'nin yüz ölçümü 581,730 km karedir. 1885'te İngilizler tarafından işgal edilmiş ve 1966'da yine İngiltere'den bağımsızlığını kazanmış ve daha önce Bechuanaland olan adını değiştirmiştir. İslamiyet bu bölgeye 1890'da İngiltere tarafından buraya getirilen tüccarlar ve işçiler sayesinde yayılmıştır. Nüfus sayımlarına göre (ROD,UN56,ROD,BW01, BW11), Müslüman nüfus 1911'de sadece 44 kişi, 1946'da 98, 1964'te 384, 1991'de 3,628, 2001'de 5,036, 2011'de 10,148 veya %0.7 olmuştur. Son yapılan iki nüfus sayımı din eğilimi konusunda sadece 12 yaş ve üstü kişileri dâhil etmiştir. Böylece, Müslüman nüfusun bu şekilde arttığı düşünülürse, 2050'de 60,000 veya %1.8 ve 2100 yılında ise 0.11 milyon veya %3 olması muhtemeldir.

6.3 Lesotho: Lesotho Krallığı, Güney Afrika Cumhuriyetine bağlı olup yüz ölçümü 30,335 km karedir. 1870'de İngiltere tarafından işgal edilmiş ve 1966'da bağımsızlığını kazanmış Basutoland olan adını da değiştirmiştir. İslamiyet bu topraklara on dokuzuncu

Grafik 6. 1900-2100 yılları arasında Güney Afrika'da yaşayan Müslüman nüfusun toplam nüfus içindeki onar yıllık aralarla oranını göstermektedir.

1900 ile 2100 yılları arasında bu bölgede yaşayan Müslüman nüfus ve toplam nüfusa oranı Grafik 6'da verilmiştir. Buna göre, Müslüman nüfusun 1940 yılına kadar çok küçük oranlarda arttığını görüyoruz. 1950'de biraz daha hızlanarak bir milyonu bulmuştur. Bu yüzyılda ise aynı hızla her on yılda iki puan yükselmesi beklenmelidir. Müslüman nüfus 1900 yılında 0.16 milyon, 2000 yılında 5.5 milyon veya %4.6, 2020 yılında 10 milyon veya %5.3 olmuş ve 2050 yılında 21 milyon veya %6, 2100 yılında ise 44 milyon veya %7

yüzyılın sonlarında İngilizler tarafından bölgeye getirilen Hintli Müslüman tüccarlar ve işçiler tarafından yayılmıştır. İlk cami yirminci yüzyılın ilk on yılında yapılmıştır. Nüfus sayım istatistiklerine göre (JAN,GB11,UN56), Müslüman nüfus 1891'de sıfır iken 1911'de 119, 1946'da 220, 1956'da 331 olmuştur. Nüfus ve sağlık istatistiklerine göre (ABS), Müslümanların oranı 2003'te %0.25, 2006'da %0.08, 2012'de %0.17, 2015'te %0.08 olmuştur. Böylece, Müslüman nüfusun artış oranı göz önüne alınırsa 2050 yılında 5,000 veya %0.2 ve 2100 yılında 10,000 veya %0.3 olması muhtemeldir.

6.4 Malawi: Malawi Cumhuriyeti 118,484 km kare yüz ölçümüne sahiptir. 1891'de İngiltere tarafından işgal edilmiş ve 1964'te bağımsızlığını kazanmıştır. 1891 ile 1907 yılları arasında İngiliz Orta Afrika olarak isimlendirilmiş, 1963'te Nyasaland ve daha sonrasında Malawi olarak adı değiştirilmiştir. İslamiyet bu bölgeye önce 1870lerde Zanzibar Sultanlığı sayesinde yayılmış ve 1911'de Müslüman nüfus 50,000 yani toplam nüfusun %5.2'si olarak tahmin edilmiştir. Nüfus sayım istatistiklerine göre Müslüman nüfus 1931'de 0.13 milyon, 1998'de 1.3 milyon ve 2008'de 1.7 milyon olmuştur. Buradan hareketle Müslüman nüfusun her on yılda yüzde on civarında arttığı düşünülürse 2050 yılında altı milyon veya %13.4 ve 2100 yılında on bir milyon veya %13.9 olması muhtemeldir.

6.5 Mozambik: Mozambik cumhuriyeti 799,380 km kare alana sahiptir. 1498'de Portekiz tarafından işgal edilmiş ve yine Portekiz'den 1975'te bağımsızlığını kazanmıştır. İslamiyet bu bölgeye 1140 yılında Kilwa Sultanlığı Sultanı II. Davud bin Süleyman'ın Quilimane ve Sofla şehirlerinin de bulunduğu kıyı şeridini fethetmesi ve ardından daha içeride Zimbabwe sınırında olan Manica'yı alması sonucu yayılmaya başlamıştır. Portekizliler gelinceye kadar bu bölge Müslümanların kontrolünde kaldı. 1919 yılında yapılan tahminlere göre Müslüman nüfus 60,000 ka-

dardı. 1940'da 0.25 milyon, olmuştur. Nüfus sayımlarına göre Müslüman nüfus 1950'de 0.61 milyon, 1960'ta 2.7 milyon, 1970'te 1.11 milyon, 1997'de 2.7 milyon ve 2007'de 3.63 milyon ve toplam nüfusun %18'i olmuştur. Böylece, Müslüman nüfusun her on yılda bir puan artması söz konusu olduğuna göre 2050 yılında 13 milyona yani %19 ve 2100 yılında 27 milyona yani %20.3 ulaşması muhtemeldir.

6.6 Namibya: Nabimya Cumhuriyeti 824,292 km kare alana sahiptir. 1884'te Almanya tarafından işgale edilmiş ve Alman Güney Batı Afrika adıyla anılmaya başlamıştır. 1915'te Güney Afrika Cumhuriyeti tarafından işgal edilmiştir. Namibya bağımsızlığını 1990'da Güney Afrika'dan almıştır. İslamiyet bu bölgeye 1970lerde girmiş fakat 1980'de önde gelen siyasetçilerden olan Jacos Salman Dhamir'in müsülmanlığı kabul etmesiyle dikkat çekmeye başlamıştır. İlk cami 1986'da Katutura şehrinde kurulmuştur. Nüfus istatistiklerine göre (ABS), 2003 yılında Müslüman nüfusun toplam nüfusa oranı %0.25, 2006, 2012 ve 2015'te %0.08'dir. Müslüman nüfusunun önümüzdeki yıllarda da artacağını düşünecek olursak 2050 yılında 7,000 yani %0.2 ve 2100 yılında 15,000 veya %0.3 olması muhtemeldir.

6.7 Saint Helen: Saint Helen, Ascension ve Tristan da Cunha adaları 1657'de İngiltere tarafından işgal edilmiştir. Toplam yüz ölçümü 308 km karedir. Bu adalardan en geniş olanı Saint Helen adası (122 km kare) olup toplam nüfusun %80'i burada yaşar ve başkent Jamestown da buradadır. Saint Helen adası 1657'de İngiltere tarafından işgal edilmiştir. Ascension adası (88 km kare) toplam nüfusun %7'sini içerir ve 1815'te İngiltere tarafından işgal edilmiştir. Tristan da Cunha adası (98 km kare), 1816'da İngiltere tarafından işgal edilmiştir. 1502'de Portekizli denizci Joao da Nova tarafından ilk defa keşfedildiğinde bu adalarda insan yaşamı söz konusu değildir. Acension adası da 1503'te yine bir başka Portekizli denizci Afonso de

Albuquerque tarafından keşfedilmiştir. Afonso'nun yanında bulunan Fernao Lopes daha sonra Hindistan'da Müslüman olmuş ve sürekli yaşamak üzere St. Helen adasına gelmiştir. Tristan da Cunha adası ise Portekizli denizci Tristao da Cunha tarafından keşfedildiği için bu adı almıştır.

Yüzyıllardır, St Helen adası İngiltere tarafından sürgün yeri olarak kullanılmıştır. Bu sürgünlerden en ünlüsü hiç şüphesiz Napoleon Bonaparte'in sürgünü ve burada ölmesidir (1815-1821). Zulu reisi Dinzizulu Kacetshwayo (1890-1897), beş bin beş yüz Boer hükümlüsünün yine bu adaya sürgünü (1900-1902) söz konusudur. Aslında St Helen adasına sürgün edilen ilk kişi bir Müslüman'dır. Adı Fernao Lopez olan bu kişi Portekizli bir asilzadedir. Hindistan'da Müslüman olmuş ve Bijapur Sultanı Resul Han ile birlikte Portekiz işgaline karşı durmuş, Portekizliler tarafından yakalanmış, işkence edilmiş ve St Helen adasına gönderilmiştir. 1545'te bu adada ölmüştür.

İngiliz kolonilerindeki Müslümanlar da St Helen adasına sürgün edilmekten paylarını almışlardır. 1921 nüfus sayımına göre adada 32 Müslüman vardır. Bunlar Afrikalı hükümlüler olarak kaydedilmişlerdir. Bunlar arasında Şeyh Halid bin Bargaş El-Busaid ve yanındakiler Zanzibar'dan bu adaya sürgün edilmişler ve 1917 ile 1921 yılları arasında burada yaşamışlardır. İngiltere'nin adaya gönderdiği son sürgünler arasında üç Bahrainis vardır (1957-1961). Bunlar: Abdali el Alaiwat, Abdurrahman el Bakir ve Abdulaziz el Şemlan'dır. Bu üç kişi Bahreyn'in önde gelen siyasetçileri olup Ulusal Birlik Komitesi üyesidirler. Bahreyn devleti tarafından mahkeme edilmişler ve 14 yıl hapse mahkûm olmuşlardır. Bahreyn hükümeti bu kişilerin sürgün edilmeleri için İngiltere'den yardım istemiş ve St Helen adasına gönderilmişlerdir. 1961'de dört yıllık St Helen sürgününden sonra İngiltere'ye gönderilmişlerdir. 1921 yılında yapılan nüfus sayımı hariç bu adalarda yaşayan Müslümanlar ile ilgili elimizde resmi

bir istatistik yoktur. (SH16,GB71,GB11, SH21,SH31,SH46,SH56,SH66,SH76,S-H87,SH98,SH08,SH16).

6.8 *Güney Afrika*: Güney Afrika Cumhuriyeti 1,219,090 km kare alana sahiptir. 1652'de Hollandalılar bu topraklara gelmişler ve hemen ardından da 1806'da İngilizler işgal etmişlerdir. Güney Afrika Birliği eski İngiliz kolonileri olan: Cape Hope, Natal, Orange Özgür Devleti ve Transvaal'dan oluşmaktadır. Güney Afrika bağımsızlığını 1931'de İngiltere'den almış ve 1961'de cumhuriyet ilan edilmiştir. İlk Müslümanlar 1658'de Hollandalılar tarafından Endonezya'dan köle veya siyasi suçlular olarak getirilmişlerdir. Daha sonraları ise İngiltere 18. Yüzyıldan itibaren bölgeye Hindistan'dan Müslüman sözleşmeli işçiler ve tüccarlar getirmeye başlamıştır. 1891'de yapılan nüfus sayımına göre Cape ve Natal kolonilerinde yaşayan Müslümanların sayısı 15,000'dir. Nüfus sayımlarına göre (SYB10,GB11,SYB31,SYB50,ROD,UN56,UN63, UN79,UN88,UN), 1904'te Müslüman nüfus 33,000, 1911'de 46,000, 1921'de 50,000, 1936'da 79,000, 1946'da 0.11 milyon, 1951'de 0.15 milyon, 1960'ta 0.19 milyon, 1970'te 0,27 milyon, 1980'de 0.35 milyon, 1991'de 0.34 milyon olmuştur. Daha sonraki yıllarda da artmaya devam etmiş ve 1996'da 0.55 milyon, 2001'de 0.65 milyon olmuştur. Böylece, bu bölgedeki Müslüman nüfusun her on yılda arttığını düşünecek olursak 2050 yılında 1,5 milyon veya %2 ve 2100 yılında ise iki milyon veya %2.5 olması muhtemeldir.

6.9. *Swaziland*: Swaziland Krallığı 17,364 km kare alana sahiptir. 1902'de İngiltere tarafından işgal edilmiş ve 1968'de bağımsızlığını kazanmıştır. İslamiyet bu bölgeye 1963'te Malawi'den gelen Müslüman işçiler tarafından tanıtılmıştır. 1986'da Müslüman nüfus 700, 2015'te Müslümanların genel nüfusa oranı ise %0.17 olmuştur. Bu durumda Müslüman nüfusun aynı şekilde sabit kalacağı düşünülürse 21. Yüzyıl boyunca Müslü-

manların nüfusunun 4,000 civarında olacağı öngörülebilir.

6.10 Zambiya: Zambiya Cumhuriyeti 752,618 km kare alana sahiptir. 1891'de İngilizler tarafından işgale edilen bölge 1964'te bağımsızlığını kazanmış ve Kuzey Rhodesia olan adını da Zambiya olarak değiştirmiştir. İslamiyet bu bölgeye on ikinci yüzyılda Kilwa Sultanlığı'nın etkisiyle ve ticaret yoluyla yayılmıştır. 1911'de Müslümanların nüfusu 3,000, 1948'de ise 4,900 olarak tahmin edilmiştir. Nüfus sayımlarına göre beş yaş üzeri Müslüman nüfus 1980'de 15,000'e, 2000'de 42,000'e, 2010'da 61,000'e çıkmıştır. Müslüman nüfusun bu şekilde önümüzdeki yıllarda da artacağı düşünülürse 2050 yılında 0.3 milyon veya %0.7 ve 2100 yılında bir milyon veya %1 olması muhtemeldir.

6.11. Zimbabve: Zimbabve Cumhuriyeti 390,757 km kare alana sahiptir. 1888'de İngiltere tarafından işgale edilmiş ve 1980'de bağımsızlığını kazanmış Güney Rhodesia olan adını da Zimbabve olarak değiştirmiştir. İslamiyet bu bölgeye Kilwa Sultanlığı'nın etkisi ve ticaret sayesinde yayılmıştır. 1890'da Malawi'li Müslümanlar madenlerde çalışmak üzere bölgeye getirilmişlerdir. Müslümanların sayısı 1982'de 62,000 veya toplam nüfusun %0.8'i olarak tahmin edilmiştir. Yapılan istatistik çalışmalarına göre (DHS) Müslümanların oranı 1999'da %0.86, 2006'da %0.88, 2011'de %0.53 ve 2015'te %0.56 olmuştur. Müslüman nüfusun gelecek yıllarda da bu şekilde artacağı düşünülürse 2050 yılında 0.3

milyon veya %0.9 ve 2100 yılında ise 0.6 milyon veya %1.4 olması muhtemeldir.

7. Sonuç

İslamiyet Asya çıkan bir din olmasına karşın Afrika'da da yayılmış ve bugün Afrika nüfusunun %30'u Müslümanlardan oluşmaktadır. Bu oran gittikçe artmaktadır ve yüzyılın sonunda doğum oranlarındaki artış nedeniyle %50'ye ulaşması söz konusudur. Afrika'da yaşayan Müslüman nüfusun bugünkü oranı %44 ve bu şekilde kalması beklenmektedir. Beş ayrı bölge için 1900-2100 yılları arasındaki Müslüman nüfus oranları Grafik 7'de görülebilir. Buradaki veriler yine beş ayrı bölge için: nüfus bin rakamı üzerinden (P) Müslümanların oranı (%M), ilgili Müslüman nüfus bin rakamı üzerinden (M) ve toplam nüfus içindeki Müslümanların yıllık yüzdeler artış oranı (APGR) veya (G) olarak verilmiştir. Grafik 7'de ise bugünkü Afrika'da yaşayan Müslüman nüfus oranları görülebilir. Afrika'da toplam 21 büyük devlet içinde Müslümanlar %80 oranında çoğunluk olarak temsil edilmektedir. %5 oranında da diğer devletlerde azınlık durumundadırlar.

Doğru verilere ulaşabilmek adına büyük bir gayret göstermiş olmamıza rağmen Fransız nüfus bilimci Jean-Baptiste Moheau (1745-1794) dediği gibi: "En iyi olasılıklarla toplanmış olan bu tahminler şüphesiz gerçeğe giden ilk adımdır, bu verileri kritik etmenin tek yolu daha doğru verilerle değiştirmek olacaktır."